

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Meddelande nr 2018:07

Redovisning av åtgärdsuppföljning

Åtgärdsprogrammen för
miljömål och klimatanpassning år 2017

- Redovisning av
åtgärdsuppföljning

Åtgärdsprogrammen för
miljömål och klimatanpassning år 2017

Meddelande	nummer 2018:07
Referens	Del 1. Caroline Jarlback, Landenheten, Naturavdelningen. Del 2. Frida Moberg, Enheten för ekologisk hållbarhet, Utvecklingsavdelningen Maj, 2018
Kontaktperson	Del 1. Caroline Jarlback, Länsstyrelsen i Jönköpings län, 010-223 63 07, caroline.jarlback@lansstyrelsen.se Del 2. Frida Moberg, Länsstyrelsen i Jönköpings län, 010-223 64 90, frida.moberg@lansstyrelsen.se
Webbplats	www.lansstyrelsen.se/jonkoping
Fotografier	Caroline Jarlback
ISSN	1101-9425
ISRN	LSTY-F-M—18/07--SE
Upplaga	25 exemplar.
Tryckt på	Länsstyrelsen i Jönköpings län, 2018
Miljö och återvinning	Rapporten är tryckt på miljömärkt papper

Redovisning av åtgärdsuppföljning –

Åtgärdsprogrammen för miljömål och klimatanpassning år 2017

Sammanställningen redovisar läget för Länsstyrelsens, kommunernas och övriga aktörers arbete avseende åtgärderna i åtgärdsprogrammen för miljömålen (del 1) samt åtgärdsprogrammet för anpassning till ett förändrat klimat (del 2). Det är värt att poängtera att Länsstyrelsen, kommunerna och aktörerna även arbetar med åtgärder som ligger utanför åtgärdsprogrammen och som bidrar till en bättre miljö. Det miljöarbetet redovisas inte i denna rapport.

Innehållsförteckning

Del 1. Uppföljning av åtgärdsprogrammen för miljömålen	7
Sammanfattning	7
Inledning	8
Åtagande	8
Uppföljning	8
Bedömning av genomförandegrad	9
Samlat resultat	10
Kommunernas resultat.....	14
Genomförandegrad per kommun – åtaganden.....	14
Genomförandegrad per kommun – alla åtgärder	15
Viktad bedömning.....	16
Genomförandegrad per åtgärdsprogram	16
Bedömning av åtgärdernas genomförandegrad	17
Kommunernas ranking år 2015–2017.....	25
Länsstyrelsens resultat.....	27
Övriga aktörers resultat.....	27
Genomförandegrad per aktör.....	29
Genomförandegrad per åtgärdsprogram	29
Del 2. Uppföljning av åtgärdsprogrammet Anpassning till ett förändrat klimat.....	30
Sammanfattning	30
Inledning	30
Samlat resultat	31
Kommunernas resultat.....	33
Bedömning av åtgärdernas genomförandegrad	33
Genomförandegrad per kommun.....	35
Genomförandegrad per åtgärd.....	35
Kommunranking.....	37
Länsstyrelsens resultat.....	37
Övriga aktörers resultat.....	38
Bilaga 1. Klimatanpassningsåtgärder som ej var med i enkäten till kommunerna	39

Del 1. Uppföljning av åtgärdsprogrammen för miljömålen

Sammanfattning

I 2017 års enkät ingick åtgärder från tre åtgärdsprogram. Från Minskad klimatpåverkan (tredje uppföljningen av programmet) ingick 14 åtgärder, inom Hälsans miljömål (andra uppföljningen) ingick 24 åtgärder och inom Vattnets miljömål (första uppföljningen) ingick 35 åtgärder.

Kommunernas, Länsstyrelsens och övriga aktörers bedömning av respektive åtgärd har vägts samman till en samlad bedömning. Inom Minskad klimatpåverkan har störst andel åtgärder genomförts, 17 procent (fyra stycken), vilket troligen beror på att det är det program som varit igång längst (figur 1). Inom Hälsans miljömål, som började gälla år 2016, är åtta procent av åtgärderna (två stycken) genomförda. Däremot har många åtgärder kommit mer än halvvägs eller påbörjats och bara fyra procent av åtgärderna är ännu inte påbörjade. Trots att Vattnets miljömål bara har gällt i ett år är 14 procent av åtgärderna genomförda (fem stycken). Dessutom har detta åtgärdsprogram flest antal påbörjade åtgärder.

Kommunerna har valt ut åtgärder i åtgärdsprogrammen som de har åtagit sig att genomföra. Alla kommuner har genomfört minst 14 procent av sina åtaganden. Vetlanda kommun har genomfört högst andel av sina åtgärder, tätt följt av Nässjö kommun och därefter Jönköpings kommun. Kommunernas uppföljning innehöll även åtgärder som inte antagits som åtaganden, vilket innebär att det totala antalet åtgärder i uppföljningen var 38 stycken. Andelen genomförda åtgärder i kommunerna varierar mellan 16 och 53 procent (figur 3). De som har flest genomförda åtgärder är Vetlanda kommun med 20 genomförda åtgärder samt Jönköpings och Nässjö kommuner med 16 genomförda åtgärder.

Kommunernas bedömning av respektive åtgärd viktas till en samlad bedömning. Alla kommuner är aktiva i åtgärdsarbetet, vilket syns i sammanställningen över varje kommuns bedömningar (tabell 3a-c och 4a-c) samt i figuren över genomförandegraden av åtgärdsarbetet per kommun (figur 2-3).

Länsstyrelsen är ansvarig eller delaktig aktör i totalt 59 åtgärder. Genomförandegraden är högst (47 procent) inom Minskad klimatpåverkan. För Hälsans miljömål och Vattnets miljömål är Länsstyrelsens genomförandegrad 20 respektive 21 procent. Andelen åtgärder som ännu inte har påbörjats är ungefär lika stor inom alla tre åtgärdsprogram, även om andelen åtgärder som är genomförda eller till hälften genomförda är större i de åtgärdsprogram som varit igång längst.

I uppföljningen för år 2017 ingår elva stycken aktörer utöver kommunerna och Länsstyrelsen. Dessa berörs av 24 stycken åtgärder. De som berörs av flest åtgärder är Energikontor Norra Småland (sju stycken), Skogsstyrelsen (fem stycken) och Lantbrukarnas Riksförbund (fyra stycken). Aktörerna har flest åtgärder inom Vattnets miljömål och minst antal åtgärder inom Hälsans miljömål. Flest antal åtgärder har påbörjats eller kommit längre inom Minskad klimatpåverkan. Samtidigt har ungefär lika många åtgärder totalt genomförts inom de tre åtgärdsprogrammen (två till tre stycken).

Inledning

Länsstyrelsen i Jönköpings län har tillsammans med länets aktörer tagit fram tre åtgärdsprogram för miljö kvalitetsmålen. Åtgärdsprogrammen är:

- **Minskad klimatpåverkan 2015–2019** (meddelande 2014:30) som omfattar miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan.
- **Hälsans miljömål, åtgärdsprogram 2016–2020** (meddelande 2015:37) som omfattar miljö kvalitetsmålen Frisk Luft, Giftfri miljö, Skyddande ozonskikt, Säker strålmiljö och delar av Bara naturlig försurning. Avsnittet om Frisk luft innehåller många åtgärder som bidrar till Begränsad klimatpåverkan och är integrerade med Klimat- och energistrategin (meddelande 2010:17).
- **Vattnets miljömål, åtgärdsprogram 2017–2021** (meddelande 2016:34) som omfattar miljö kvalitetsmålen Bara naturlig försurning, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag samt Grundvatten av god kvalitet.

Utöver åtgärdsprogrammen för miljömålen finns det även ett program för klimatanpassning:

- **Anpassning till ett förändrat klimat 2015–2019. Reviderat 2017.** (meddelande 2017:17).

Uppföljningen av detta åtgärdsprogram redovisas i del 2 i denna sammanställning.

Åtagande

Om en aktör i remissbehandlingen av åtgärdsprogrammen angivit att de avser att genomföra eller medverka i en åtgärd så är den ett ”åtagande” för den aktören.

Uppföljning

Länsstyrelsen ansvarar för att följa upp åtgärdsprogrammen. De åtgärder som Länsstyrelsen är ansvarig för följs upp tre gånger per år och åtgärder som andra aktörer ansvarar för, till exempel kommunerna, Skogsstyrelsen och Region Jönköpings län följs upp en gång per år.

Varje år skickar Länsstyrelsen ut en enkät till samtliga kommuner i länet. Enkäten syftar till att:

- ge en lägesbild över åtgärdsarbetet, vilket även utgör underlag till det nationella arbetet med miljömålen
- utgöra underlag för Länsstyrelsens arbete med att stödja kommunerna i åtgärdsarbetet
- inspirera kommunerna att utveckla sitt miljöarbete
- ge uppslag som kan användas i nya åtgärdsprogram
- ge underlag för att dela information och erfarenheter med andra län och kommuner

I årets uppföljning inkluderas även övriga aktörers och Länsstyrelsens åtgärdsarbete i rapporten.

Bedömning av genomförandegrad

Genomförandegraden av åtgärderna bedöms enligt följande fyrgradiga skala:

- G:** Åtgärden är genomförd helt eller i huvudsak, eller har införts i löpande verksamhet
- H:** Åtgärden är genomförd till mer än hälften
- P:** Åtgärden är påbörjad men ännu inte gjord till mer än hälften
- E:** Åtgärden är ej påbörjad
- ER:** Åtgärden berör ej aktören/Ej relevant för aktören

Kommunerna och aktörerna har även möjlighet att kommentera sina bedömningar.

Kommunerna och aktörerna bedömer åtgärderna efter läget i sin kommun eller verksamhet. Det innebär att en åtgärd till exempel kan bedömas som ”Genomförd” i fem kommuner, ”Halvvägs” i fem kommuner, ”Påbörjad” i en kommun och ”Ej påbörjad” i två kommuner.

För kommunerna redovisas dels uppföljningen per kommun och dels en gemensam, vägd bedömning, för respektive åtgärd. För att få fram den gemensamma bedömningen för respektive åtgärd viktas samtligas bedömningar enligt exemplet i tabell 1.

Tabell 1. Exempel på viktning

Bedömning (genomförande)	Viktningstal (n)	Kommunantal (x)	Viktning (n*x)	Vägd bedömning ($\sum(n*x)/\text{maxpoäng}$)
G (>0,77)	3	5	15	(15+10+1+0)/39= 0,67
H (0,57-0,77)	2	5	10	
P (0,10-0,56)	1	1	1	
E (<0,10)	0	2	0	
Maxpoäng:	3	13	39	

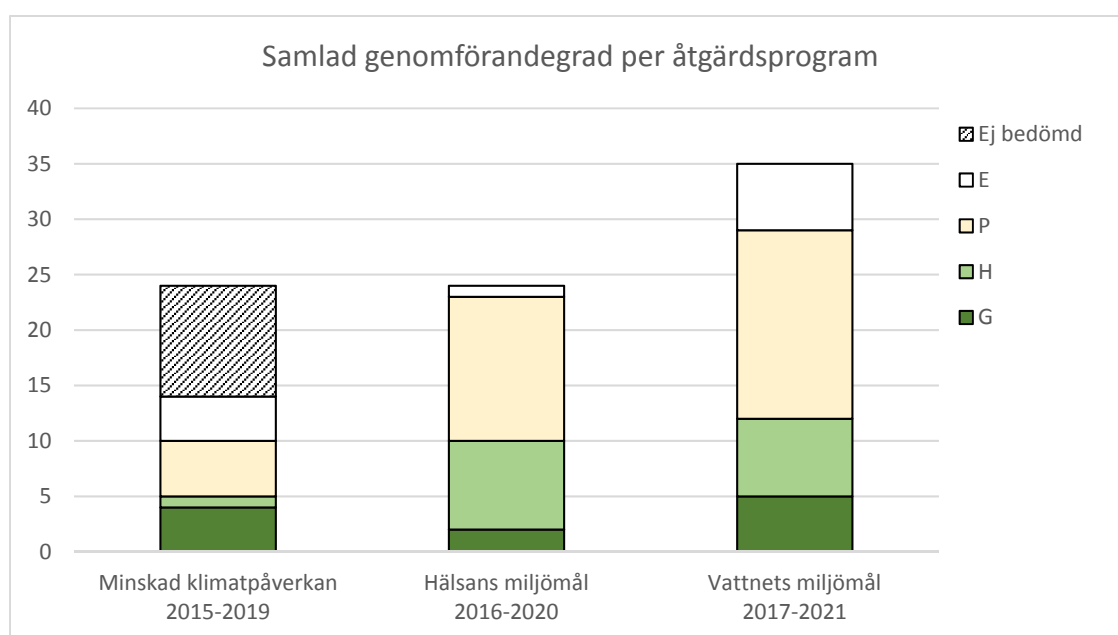
I tabellen visas ett exempel på hur en åtgärd som har bedömts av 13 kommuner har viktats och fått den vägda bedömningen H (= åtgärden är genomförd till mer än hälften). Respektive bedömningsklass har ett konstant viktningstal (n), medan kommunantalet (x) varierar beroende på genomförandegraden hos kommunerna. Maxpoängen uppnås då alla kommuner angett att en åtgärd har genomförandegraden G. Värdet från den vägda bedömningen omvandlas till en bedömningsbokstav enligt intervallet som anges efter respektive bedömningsklass. Om inte alla 13 kommuner är berörda av en åtgärd blir summan av kommunantal (X) mindre än 13.

De övriga aktörernas åtgärder bedöms på samma sätt om åtgärden berörs av fler än en aktör. Den samlade bedömningen görs genom en avvägning där både kommunernas, övriga aktörers och Länsstyrelsens resultat tas i beaktande.

Samlat resultat

I 2017 års enkät följdes totalt 73 åtgärder upp från tre åtgärdsprogram. Från Minskad klimatpåverkan (tredje uppföljningen av programmet) ingick 14 åtgärder, inom Hälsans miljömål (andra uppföljningen) ingick 24 åtgärder och inom Vattnets miljömål (första uppföljningen) ingick 35 åtgärder.

För en helhetsbild av varje åtgärds genomförandegrad har Länsstyrelsens och övriga aktörers bedömningar vägts samman med kommunernas viktade bedömning av respektive åtgärd. Figur 1 visar den sammanlagda genomförandegraden av de tre åtgärdsprogrammen. Inom Minskad klimatpåverkan har störst andel åtgärder genomförts, 17 procent (fyra stycken), vilket troligen beror på att det är det program som varit igång längst. Utöver de 14 åtgärder som följdes upp finns tio åtgärder där flertalet aktörer inom Klimatrådet är delaktiga och där uppföljningen ännu inte är klar. Inom Hälsans miljömål, som började gälla år 2016, är åtta procent av åtgärderna (två stycken) genomförda. Däremot har många åtgärder kommit mer än halvvägs eller påbörjats då bara fyra procent av åtgärderna inte har påbörjats. Trots att Vattnets miljömål bara har gällt i ett år är 14 procent av åtgärderna genomförda (fem stycken). Dessutom har detta åtgärdsprogram flest antal påbörjade åtgärder.

Figur 1. Figuren visar antalet åtgärder i respektive genomförandeklass uppdelat per åtgärdsprogram.

I tabell 2a-c ges en samlad bedömning av de uppföljda åtgärderna i de tre åtgärdsprogrammen. För Minskad klimatpåverkan och Hälsans miljömål finns även den samlade bedömningen för år 2016 med. Eftersom det är den första uppföljningen av Vattnets miljömål finns endast en bedömning för år 2017 för de åtgärderna.

Tabell 2a. Sammanställning av den samlade bedömningen av uppföljda åtgärder inom Minskad klimatpåverkan.

		2016	2017	
Minskad klimatpåverkan 2015 - 2019	Begränsad klimatpåverkan			
	1. Fastighetsforum - verktygslåda för energieffektivisering	P	P	
	2. Stöd och utbildningar om energi- och klimatfrågor till pedagoger	E	E	
	5. Årligt upphandlingsseminarium	E	G	
	6. Nätverk för stöd till miljö- och klimatombud	E	E	
	7. Främjande av biogasutveckling och ökad utsortering av matavfall	H	H	
	8. Utveckling av fjärrvärme och närvärme	E	P	
	9d. Öka produktion och användning av förnybar el - kunskap	E	E	
	10. Öka kunskapen om olika förnybara energilösningar	E	P	
	10 c. Öka kunskap- förnybara energilösningar -safari*	P	G	år 1
	11. Utveckla funktion för biobränsle	E	E	år 2
	13. Seminarium mat och klimat	G	G	år 3
	14. Biogas från stallgödsel i Jönköpings län	P	P	år 4
	15. Rådgivning skog och klimat	H	G	sista året
	16. Öka nyttjandet av tillgänglig rådgivning i lantbrukssektorn	P	P	uppföljning

Tabell 2b. Sammanställning av den samlade bedömningen av uppföljda åtgärder inom Hälsans miljömål.

		2016	2017	
Hälsans miljömål 2016 - 2020	Frisk luft			
	1. Informationskampanj, dubbdäck	P	H	
	2. Avtal om luftvårdsamverkan	P	G	
	Giffri miljö			
	1. Kontroll av informationskravet i Reach	P	P	
	2. Kemikalier i förskolan	P	H	
	3. Utredda förutsättningarna för att anställa en kemikaliestrateg	H	G	
	4. Utfasning av farliga ämnen i byggbranschen	H	H	
	5. Fasa ut farliga kemikalier	P	H	
	6. Undersökning av kvicksilver i fisk	P	H	
	7. F.O pågående verksamh. inv. och riskkl, MIFO fas 1	H	H	
	8. Und. pot. F.O. nedl/pågå. v.samh. i r.k 1&2, MIFOfas2	P	P	
	9. Arbeta med saneringsåtgärder av riskklass 1-objekt	P	P	
	10. Arbeta med saneringsåtgärder av riskklass 2-objekt	P	P	
	11. Samverkan för ökad tillämpning av alternativ teknik vid sanering	E	H	
	Skyddande ozonskikt			
	1. Utbildning om rivningsavfall	E	E	
	Säker strålmiljö			
	1. Solskydd på förskolegårdar & sommaröppna fritidshem	P	P	
	God bebyggd miljö			
	1. Åtgärda buller i utomhusmiljön	P	P	
	2. Kommunala kulturmiljöunderlag & kulturmiljöprogram	P	P	
	3. Antikvarisk kompetens på kommunerna	H	H	
	4. Ekologkompetens	P	P	år 1
	5. Grönstrukturplaner/program	P	P	år 2
	6. Insatser för grönstrukturen	H	H	år 3
	7. Rutin för arbetet med planbesked	E	P	år 4
	8. Fördjupad genomlysning av God bebyggd miljö i översiktsplanen	P	P	sista året
	9. Ökad återvinning av avfall	P	H	uppföljning

Tabell 2c. Sammanställning av den samlade bedömningen av uppföljda åtgärder inom Vattnets miljömål.

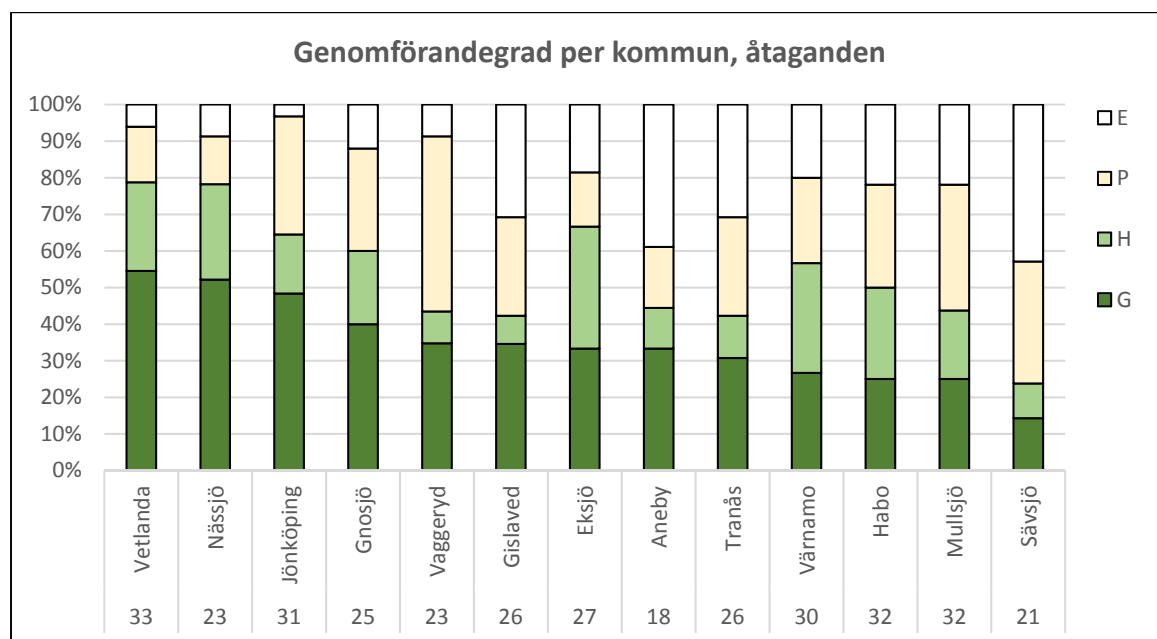
		2017
Vattnets miljömål 2017-2021	Bara naturlig försurning	
	1. Fortsatt ytvattenkalkning och uppföljning	G
	2. Information om försurning och kalkning	E
	3. Askåterföring	P
	4. Ansökan om markkalkning	H
	5. Uppföljning av föreskrifter (skogsbränsleuttag, näringskompensation)	E
	Ingen övergödning	
	1. Greppa näringen	P
	2. Information om anläggande av våtmarker	E
	3. Information om ny teknik inom jordbruksområdet	H
	4. Åtgärdsgrupper bildas i länet	P
	5. Tillsynsvägledning jordbruk	P
	6. Tillsynsvägledning enskilda avlopp	G
	7. Skyddsnivå enskilda avlopp	H
	8. Kommunala VA-rådgivare	P
	9. Framtagande av VA-plan	H
	10. Tillsyn av ledningsnätet	G
	11. Dagvattenstrategi och recipientklassning	H
	12. Restaurering av övergödda sjöar och vattendrag	P
	Levande sjöar och vattendrag	
	1. Demonstrationsområde	H
	2. Åtgärder i vattendrag - utbildning för markägare	P
	3. Info till allmänhet om värden i sjöar och vattendrag	P
	4. Utveckling av lokalt fiskevårdsarbete	P
	5. Förenklad fiskevårdsplan	P
	6. Tillsynsinsats mv som påverkar vattenförekomster	P
	7. Vattenhänsyn för entreprenörer	E
	8. Vattenutbildning på berörda gymnasieskolor	E
	9. Utveckling av Samlad Åtgärdsplan för Vatten	P
	10. Inventering av vandringshinder vid enskilda vägar	P
	11. Fysisk planering och miljö kvalitetsnormer för vatten	G
	Grundvatten av god kvalitet	
	1. Tillgängliggörande av analysresultat	P
	2. Utökning av antalet övervakningsplatser	E
	3. Info till fastighetsägare med enskilt vatten	P
	4. Underlag - prioritering förorenade områden (grundvattenförekomst)	G
	5. Beredskapsplaner och övning	H
	6. Kommunala vattenförsörjningsplaner	P
	7. Aktuella vattenskyddsområden	P

år 1
år 2
år 3
år 4
sista året
uppföljning

Kommunernas resultat

Genomförandegrad per kommun – åtaganden

Andelen åtgärder som respektive kommun har åtagit sig att genomföra visas i figur 2. Åtaganden kan vara olika åtgärder och är olika många för kommunerna. Vetlanda har åtagit sig flest (33 stycken), följt av Habo och Mullsjö kommuner (32 stycken). Minst antal åtaganden har Aneby (18 stycken).

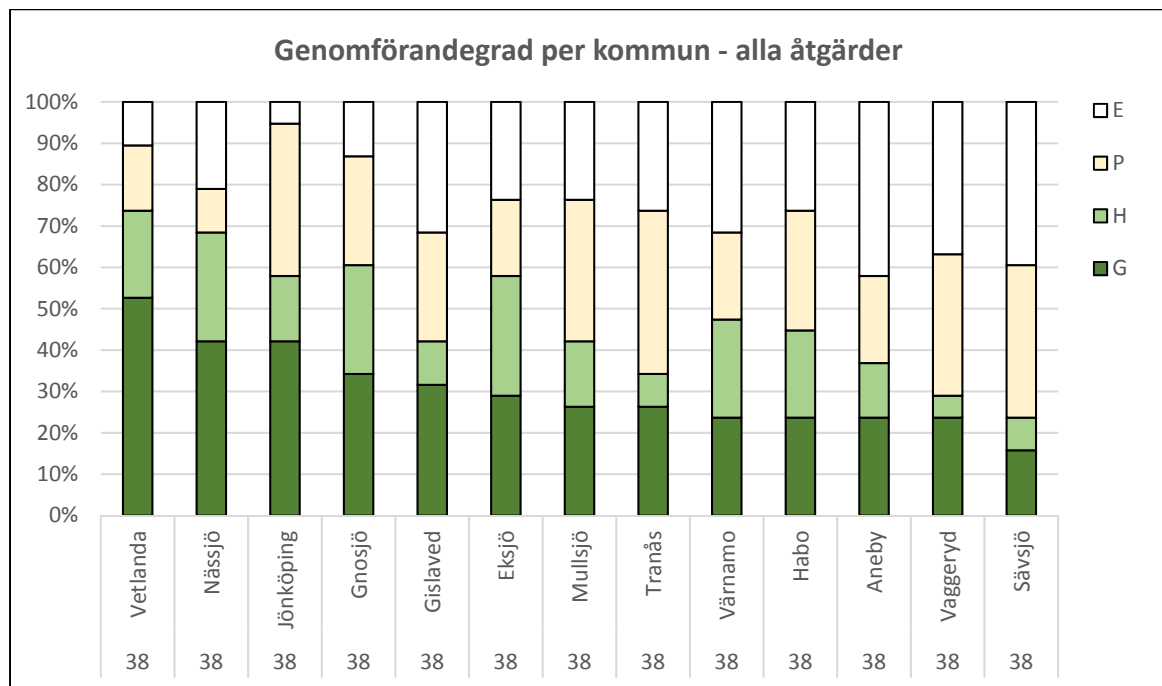
Figur 2. Figuren visar andelen åtaganden i respektive genomförandeklass per kommun inom Minskad klimatpåverkan, Hälsans miljömål och Vattnets miljömål. Kommunerna är sorterade i fallande genomförandegrad. Siffran längst ner visar hur många åtaganden som varje kommun har.

Alla kommuner har genomfört minst 14 procent av sina åtaganden. Vetlanda kommun har genomfört högst andel av sina åtaganden, tätt följt av Nässjö kommun och därefter Jönköpings kommun. Sävsjö kommun har minst andel genomförda åtaganden. Sett till hur åtgärdsarbetet avseende åtaganden har kommit igång i de olika kommunerna, oavsett genomförandegrad, har Jönköpings och Vetlanda kommun kommit igång med flest åtaganden.

Genomförandegrad per kommun – alla åtgärder

Figur 3 visar andelen åtgärder i respektive genomförandeklass per kommun.

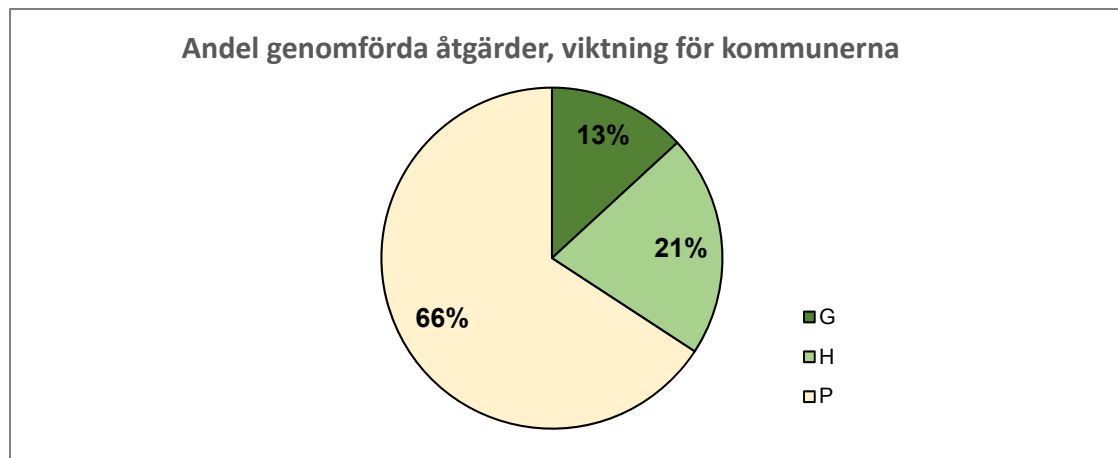

Figur 3. Figuren visar andelen åtgärder i respektive genomförandeklass per kommun inom Minskad klimatpåverkan, Hälsans miljömål och Vattnets miljömål. Kommunerna är sorterade i fallande genomförandegrad. Siffran längst ner visar det totala antalet åtgärder.

Andelen genomförda åtgärder i kommunerna varierar mellan 16 och 53 procent (figur 3). De som har flest genomförda åtgärder är Vetlanda kommun med 20 genomförda åtgärder samt Nässjö och Jönköpings kommun med 16 genomförda åtgärder. Minst andel genomförda åtgärder är Sävsjö kommun. Sett till hur åtgärdsarbetet har kommit igång i de olika kommunerna, oavsett genomförandegrad, har Jönköping, Vetlanda och Gnosjö kommun kommit igång med flest åtgärder. Den kommun som har högst andel åtgärder som ej påbörjats är Aneby kommun.

Viktad bedömning

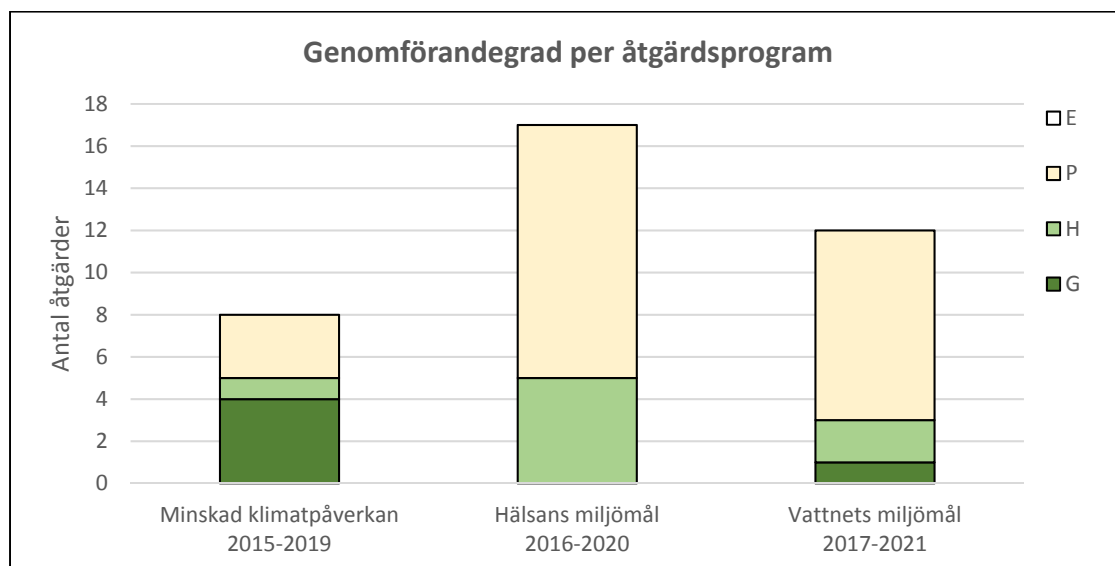
Den viktade bedömningen av de 38 åtgärderna visar att 13 procent bedöms vara genomförda, 21 procent bedöms vara genomförda till mer än hälften och 66 procent bedöms vara påbörjade (figur 4).

Figur 4. Resultatet av den viktade bedömningen för de 38 åtgärderna inom Minskad klimatpåverkan, Hälsans miljömål och Vattnets miljömål. Samtliga bedömningar har viktats enligt tabell 1 för att få fram en gemensam bedömning för alla kommuner. Uppdelning per program finns i figur 5.

Genomförandegrad per åtgärdsprogram

Figur 5 visar kommunernas viktade genomförandegrad inom de tre åtgärdsprogrammen. Diagrammet visar bara genomförandegraden av kommunernas åtgärder och inte genomförandegraden för andra aktörer.

Figur 5. Diagrammet visar antalet åtgärder för kommunerna i respektive genomförandeklass uppdelat per program.

Inom åtgärdsprogrammet för Minskad klimatpåverkan har kommunerna minst antal åtgärder. Det programmet började gälla år 2015 och har därmed flest antal genomförda åtgärder. Kommunerna berörs av flest antal åtgärder i Hälsans miljömål, som började gälla år 2016. Trots att Vattnets miljömål började gälla år 2017 är genomförandegraden relativt hög i detta program.

Bedömning av åtgärdernas genomförandegrad

Kommunerna i Jönköpings län är ansvariga eller delaktiga aktörer för 45 av åtgärderna i de tre åtgärdsprogrammen som ingår i 2017 års enkät. I sammanställningen nedan ingår 38 av dessa. Resterande ingår inte vilket kan ha lite olika förklaringar, bland annat att andra aktörer har det huvudsakliga ansvaret och kommunerna endast har en begränsad roll. Samtliga 13 kommuner i länet har besvarat enkäten.

Kommentar till tabell 3a-c och 4a-c.

Resultatet av uppföljningen för åtaganden visas i tabell 3a-c och resultatet för alla åtgärder i tabell 4a-c. I kolumnen längst till höger redovisas den viktade bedömningen av kommunernas svar. En asterisk efter åtgärdsnamnet innebär att Länsstyrelsen har bedömt åtgärden, vilket är fallet för Begränsad klimatpåverkan åtgärd 10c och Grundvatten av god kvalitet 4. Alla kommuner har fått bedömningen G på åtgärd 10c eftersom en solsafari genomfördes år 2014 samt år 2017 i alla kommuner. För åtgärd 4 sattes P för de kommuner som inte bedömt åtgärden som H eller G då de fått information om SÅV på 2017 års kommunturné. Av Länsstyrelsen framtaget prioriteringsunderlag kommer att presenteras och förankras på en handläggartäff hösten år 2018.

Tabell 3a. Sammanställning av kommunernas bedömning av åtaganden inom Minskad klimatpåverkan.

	Aneby	Eksjö	Gislaved	Gnosjö	Habo	Jönköping	Mullsjö	Nässjö	Sävsjö	Tranås	Vaggeryd	Vetlanda	Värnamo	Vikting	
Minskad klimatpåverkan 2015 - 2019	Begränsad klimatpåverkan														
	4. Införande av Miljö- eller energiledningssystem	H	H		G										P
	9a. Öka prod. och anv. av förnybar el (dokumenterar)	G	G	G	H	G	G	G	G		G	G	G	G	G
	9b. Öka prod. och anv. av förnybar el (egen mark)	G	G		P	G	G	G			G	G	G	G	G
	9c. Öka prod. och anv. av förnybar el (köpa förnyb. el)	G	G		G	G	G	G	G		G	G	G	G	G
	10 c. Öka kunskap- förnybara energilösningar -safari*														G
	17. Energideklaration fordon	E	G	G		G	G	G		E	P	G	G	G	H
	18. Fordon avsedda för förnybara bränslen eller el	E	P		P		G		G					P	P
	19. Införande av klimatfondssystem arbetsresor/klimatkomp. utsläpp	E					G			P	P				P

år 1
år 2
år 3
år 4
sista året
uppföljning

Tabell 3b. Sammanställning av kommunernas bedömning av åtaganden inom Hälsans miljömål.

	Aneby	Eksjö	Gislaved	Gnosjö	Habo	Jönköping	Mullsjö	Nässjö	Sävsjö	Tranås	Vaggeryd	Vetlanda	Värnamo	Viktning
Frisk luft														
1. Informationskampanj, dubbdäck		E	P		E	H	E	E	E	E		E	H	P
Giftfri miljö														
1. Kontroll av informationskravet i Reach		E	E	E	E	G	E	P		E	P	E	E	P
2. Kemikalier i förskolan		H	P	P	H	G	H		H	P	H	G	G	H
4. Utfasning av farliga ämnen i byggbranschen		G	P		H	G	P	P	E	P	E	G		P
5. Fasa ut farliga kemikalier			P	P	H	H	P		P		P	G	P	P
7. F.O pågående verksamh. inv. och riskkl, MIFO fas 1				G	H	H	H	H	G	G	P	P	H	H
8. Und. pot. F.O. nedl/pågå. v.samh. i r.k 1&2, MIFOfas2		H	P	H	P	P	P	H	P		P	H	H	P
9. Arbete med saneringsåtgärder av riskklass 1-objekt		E	P	P	E	P	E	G	E	E	P	P	P	P
10. Arbete med saneringsåtgärder av riskklass 2-objekt		P		P	E	G	E	G	E		P	P	E	P
Säker strålmiljö														
1. Solskydd på förskolegårdar & sommaröppna fritidshem		P	E	E	H		P	G	E	E	P	H	P	P
God bebyggd miljö														
1. Åtgärda buller i utomhusmiljön						P			E	E	E	H	P	P
2. Kommunala kulturmiljöunderlag & kulturmiljöprogram			E	G	P	H	G		E	E	P	H	H	P
3. Antikvarisk kompetens på kommunerna			G		G	G	G					G	G	H
4. Ekologkompetens		H	G		E	G	E					G	E	P
5. Grönstrukturplaner/program			E		H	P	H		E	G	P	G	P	P
6. Insatser för grönstrukturen		H	G	P	G	P	H		H	H	P	G	H	H
8. Fördjupad genomlysning av God bebyggd miljö i översiktsplanen		G			P	P	G	H	P	E		H	H	P
9. Ökad återvinning av avfall		G		H	E	H	G	H	G		H	G		H

Hälsans miljömål 2016 - 2020

år 1
år 2
år 3
år 4
sista året
uppföljning

Tabell 3c. Sammanställning av kommunernas bedömning av åtaganden inom Vattnets miljömål.

		Aneby	Eksjö	Gislaved	Gnosjö	Habo	Jönköping	Mullsjö	Nässjö	Sävsjö	Tranås	Vaggeryd	Vetlanda	Värnamo	Viktning
Vattnets miljömål 2017-2021	Ingen övergödning														
	7. Skyddsnivå enskilda avlopp	G	G	G	G	E	P	P	G	P	G	G	G		H
	8. Kommunala VA-rådgivare	E		P	E	P		P							P
	9. Framtagande av VA-plan	P	E	G	G	P	P	P	G			G	P	H	H
	10. Tillsyn av ledningsnätet	H	G	H	G	G	G	H	G	G	G	G	G	G	G
	11. Dagvattenstrategi och recipientklassning	E	H	E	H	P	P	P	H	P	H		G	H	P
	Levande sjöar och vattendrag														
	3. Info till allmänhet om värden i sjöar och vattendrag	G	H	E		H	E	H	E		H		G	E	P
	6. Tillsynsinsats mvf som påverkar vattenförekomster	G	P			P		P	H	P	P	G	G	E	P
	Grundvatten av god kvalitet														
	3. Info till fastighetsägare med enskilt vatten	E		E	H	P		P	G		P	P	H	H	P
	4. Underlag - prioritering förorenade områden		H										G		P
	5. Beredskapsplaner och övning	E	E	G	G	G	P	E	G		P		H	E	P
	6. Kommunala vattenförsörjningsplaner	P		G	G	P	G	P	G		E		P	G	P
	7. Aktuella vattenskyddsområden	P	H	H	G	H	G	E	P		G		H	P	P

år 1
år 2
år 3
år 4
sista året
uppföljning

Tabell 4a. Sammanställning av kommunernas bedömning av alla åtgärder inom Minskad klimatpåverkan.

		Aneby	Eksjö	Gislaved	Gnosjö	Habo	Jönköping	Mullsjö	Nässjö	Sävsjö	Tranås	Vaggeryd	Vetlanda	Värnamo	Viktning
Minskad klimatpåverkan 2015 - 2019	Begränsad klimatpåverkan														
	4. Införande av Miljö- eller energiledningssystem	H	H	E	G	E	H	E	E	E	P	E	E	E	P
	9a. Öka prod. och anv. av förnybar el (dokumenterar)	G	G	G	H	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G
	9b. Öka prod. och anv. av förnybar el (egen mark)	G	G	G	P	G	G	G	E	P	G	G	G	G	G
	9c. Öka prod. och anv. av förnybar el (köpa förnyb. el)	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G
	10 c. Öka kunskap- förnybara energilösningar -safari*	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G
	17. Energideklaration fordon	E	G	G	G	G	G	G	E	E	P	G	G	G	H
	18. Fordon avsedda för förnybara bränslen eller el	E	P	H	P	P	G	G	G	P	P	P	P	P	P
	19. Införande av klimatfondssystem arbetsresor/klimatkomp. utsläpp	E	E	E	E	E	G	E	E	P	P	E	E	E	P

Tabell 4b. Sammanställning av kommunernas bedömning av alla åtgärder inom Hälsans miljömål.

	Aneby	Eksjö	Gislaved	Gnosjö	Habo	Jönköping	Mullsjö	Nässjö	Sävsjö	Tranås	Vaggeryd	Vetlanda	Värnamo	Viktning
Frisk luft														
1. Informationskampanj, dubbdäck	E	E	P	P	E	H	E	E	E	E	E	E	H	P
Gifrfri miljö														
1. Kontroll av informationskravet i Reach	E	E	E	E	E	G	E	P	E	E	P	E	E	P
2. Kemikalier i förskolan	H	H	P	P	H	G	H	H	H	P	H	G	G	H
4. Utfasning av farliga ämnen i byggbranschen	G	G	P	P	H	G	P	P	E	P	E	G	E	P
5. Fasa ut farliga kemikalier	P	E	P	P	H	H	P	H	P	P	P	G	P	P
7. F.O pågående verksamh. inv. och riskkl. MIFO fas 1	G	P	P	G	H	H	H	H	G	G	P	P	H	H
8. Und. pot. F.O. nedl/pågå. v.samh. i r.k 1&2, MIFOfas2	P	H	P	H	P	P	P	H	P	P	P	H	H	P
9. Arbete med saneringsåtgärder av riskklass 1-objekt	E	E	P	P	E	P	E	G	E	E	P	P	P	P
10. Arbete med saneringsåtgärder av riskklass 2-objekt	E	P	P	P	E	G	E	G	E	P	P	P	E	P
Säker strålmiljö														
1. Solskydd på förskolegårdar & sommaröppna fritidshem	H	P	E	E	H	P	P	G	E	E	P	H	P	P
God bebyggd miljö														
1. Åtgärda buller i utomhusmiljön	E	P	E	P	E	P	P	G	E	E	E	H	P	P
2. Kommunala kulturmiljöunderlag & kulturmiljöprogram	E	H	E	G	P	H	G	H	E	E	P	H	H	P
3. Antikvarisk kompetens på kommunerna	E	G	G	H	G	G	G	G	E	P	E	G	G	H
4. Ekologkompetens	H	H	G	H	E	G	E	E	E	E	E	G	E	P
5. Grönstrukturplaner/program	E	P	E	G	H	P	H	G	E	G	P	G	P	P
6. Insatser för grönstrukturen	P	H	G	P	G	P	H	H	H	H	P	G	H	H
8. Fördjupad genomlysning av God bebyggd miljö i översiktsplanen	E	G	E	E	P	P	G	H	P	E	E	H	H	P
9. Ökad återvinning av avfall	P	G	H	H	E	H	G	H	G	P	H	G	E	H

Hälsans miljömål 2016 - 2020

år 1
år 2
år 3
år 4
sista året
uppföljning

Tabell 4c. Sammanställning av kommunernas bedömning av alla åtgärder inom Vattnets miljömål.

		Aneby	Eksjö	Gislaved	Gnosjö	Habo	Jönköping	Mullsjö	Nässjö	Sävsjö	Tranås	Vaggeryd	Vetlanda	Värnamo	Viktning
Vattnets miljömål 2017–2021	Ingen övergödning														
	7. Skyddsnivå enskilda avlopp	G	G	G	G	E	P	P	G	P	G	G	G	E	H
	8. Kommunala VA-rådgivare	E	E	P	E	P	E	P	E	E	E	E	G	E	P
	9. Framtagande av VA-plan	P	E	G	G	P	P	P	G	P	G	G	P	H	H
	10. Tillsyn av ledningsnätet	H	G	H	G	G	G	H	G	G	G	G	G	G	G
	11. Dagvattenstrategi och recipientklassning	E	H	E	H	P	P	P	H	P	H	E	G	H	P
	Levande sjöar och vattendrag														
	3. Info till allmänhet om värden i sjöar och vattendrag	G	H	E	H	H	E	H	E	E	H	E	G	E	P
	6. Tillsynsinsats mfv som påverkar vattenförekomster	G	P	E	H	P	P	P	H	P	P	G	G	E	P
	Grundvatten av god kvalitet														
	3. Info till fastighetsägare med enskilt vatten	E	E	E	H	P	P	P	G	P	P	P	H	H	P
	4. Underlag - prioritering F.O. utifrån grundvattenförekomst	P	H	P	H	P	P	P	P	P	P	P	G	P	P
	5. Beredningsplaner och övning	E	E	G	G	G	P	E	G	P	P	E	H	E	P
	6. Kommunala vattenförsörjningsplaner	P	H	G	G	P	G	P	G	P	E	E	P	G	P
	7. Aktuella vattenskyddsområden	P	H	H	G	H	G	E	P	H	G	E	H	P	P

Några åtgärder inom åtgärdsprogrammet för Minskad klimatpåverkan som har hög genomförandegrad är:

- Begränsad klimatpåverkan, åtgärd 9a. Öka produktion och användning av förnybar el – styrande dokument.
Kommentar: Tolv kommuner har genomfört åtgärden och en kommun har kommit halvvägs.
- Begränsad klimatpåverkan, åtgärd 9b. Öka produktion och användning av förnybar el – producera.
Kommentar: Tio kommuner har genomfört åtgärden, två har påbörjat arbetet och en har inte påbörjat arbetet. Många kommuner har solcellspaneler, äger andelar i vindkraftsanläggningar eller har egna vattenkraftsanläggningar.
- Begränsad klimatpåverkan, åtgärd 9c. Öka produktion och användning av förnybar el – köpa förnybar el.
Kommentar: Alla kommuner har genomfört åtgärden.
- Begränsad klimatpåverkan, åtgärd 10c. Öka kunskapen om olika förnybara energilösningar - safari
Kommentar: Alla kommuner har genomfört åtgärden då en solsafari genomfördes i kommunerna under året. Även informationskvällar har genomförts.

år 1
år 2
år 3
år 4
sista året
uppföljning

I åtgärdsprogrammet Hälsans miljömål är det ännu inte så många åtgärder som har hög genomförandegrad. De åtgärder som flest har bedömt som genomförda är:

- Giftfri miljö, åtgärd 7. Förorenade områden orsakade av pågående verksamheter ska inventeras och riskklassas enligt MIFO fas 1
Kommentar: Fyra kommuner har genomfört åtgärden, fem har kommit halvvägs och fyra har påbörjat arbetet.
- God bebyggd miljö, åtgärd 3. Antikvarisk kompetens på kommunerna
Kommentar: Sju kommuner har genomfört åtgärden, en har kommit halvvägs och en har påbörjat arbetet. Ett antal kommuner använder upphandlad kompetens och vissa utnyttjar Läns museets kompetenser.
- God bebyggd miljö, åtgärd 5. Grönstrukturplaner/program
Kommentar: Fyra kommuner har genomfört åtgärden, två har kommit halvvägs och fyra har påbörjat arbetet.
- God bebyggd miljö, åtgärd 9. Ökad återvinning av avfall
Kommentar: Fyra kommuner har genomfört åtgärden, fem kommuner har kommit halvvägs och två kommuner har påbörjat arbetet. I Vetlanda kommun till exempel går endast 3 procent av avfallet till deponi och i Jönköpings kommun har alla villahushåll fått möjlighet att delta i fastighetsnära insamling.

Exempel på åtgärder som har hög genomförandegrad i åtgärdsprogrammet för Vattnets miljömål är:

- Ingen övergödning, åtgärd 7. Skyddsnivå enskilda avlopp.
Kommentar: Åtta kommuner har bedömt åtgärden som genomförd. Övriga har påbörjat åtgärden eller kommit mer än halvvägs.
- Ingen övergödning, åtgärd 9. Framtagande av VA-plan
Kommentar: Fem kommuner har genomfört åtgärden, en har kommit halvvägs och sex kommuner har påbörjat arbetet.
- Ingen övergödning, åtgärd 10. Tillsyn av ledningsnätet
Kommentar: Hos tio kommuner genomförs löpande tillsyn, medan tre kommuner har kommit halvvägs med arbetet.

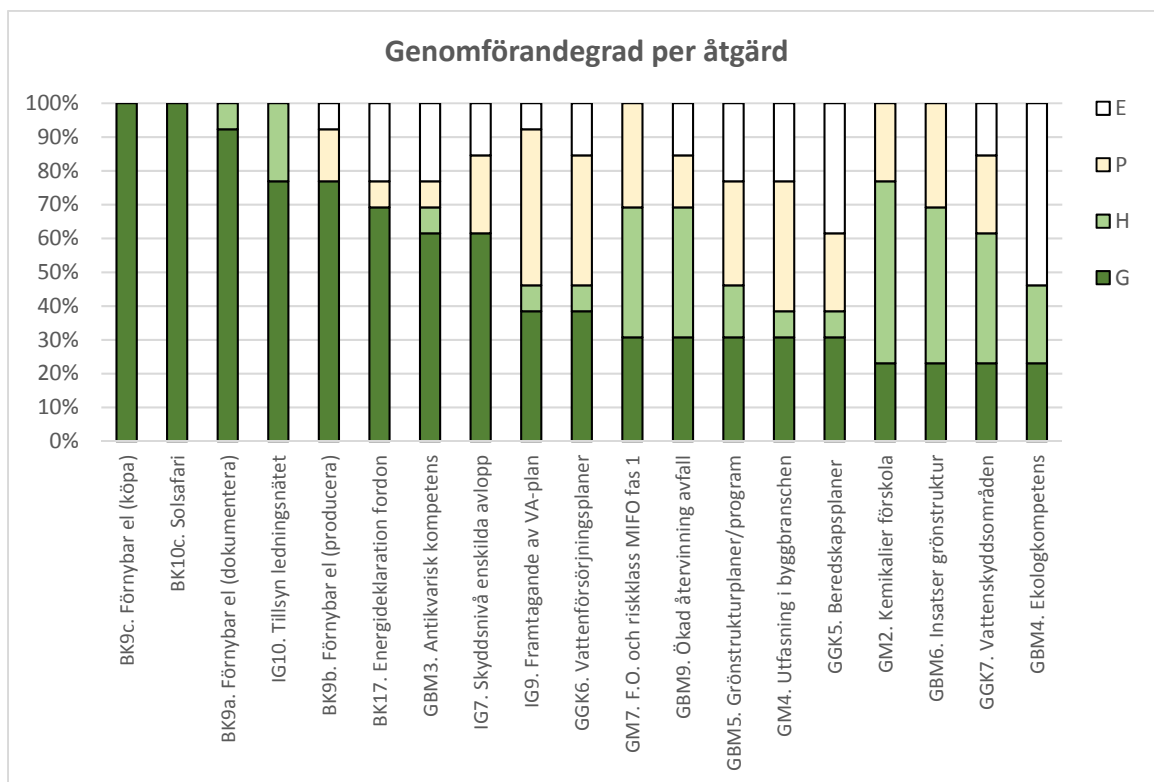
Några åtgärder som inte har lika hög genomförandegrad, men som ändå har påbörjats av de flesta är följande:

- Giftfri miljö, åtgärd 2. Kemikalier i förskolan.
Kommentar: Tre kommuner har genomfört åtgärden, sju har kommit halvvägs och tre har påbörjat arbetet. Många kommuner har genomfört inventeringar, utbildning av personal, tagit fram åtgärdsplaner och bytt ut leksaker och madrasser.
- Giftfri miljö, åtgärd 8. Undersökningar av potentiellt förorenade områden vid nedlagda eller pågående verksamheter i riskklass 1 och 2 motsvarande MIFO fas 2.
Kommentar: Fem kommuner har kommit halvvägs och sex har påbörjat den. De flesta kommuner har kommit en bra bit på väg men det återstår en del arbete bland annat med deponier.
- Grundvatten av god kvalitet, åtgärd 4. Underlag för prioritering av förorenade områden utifrån grundvattenförekomst
Kommentar: En kommun har genomfört åtgärden, två har kommit halvvägs och tio kommuner har påbörjat arbetet. I och med kommunturnén år 2017 tog kommunerna del av information om Samlad Åtgärdsplan för Vatten.
- God bebyggd miljö, åtgärd 6. Insatser för grönstrukturen
Kommentar: Exempel på insatser som har genomförts är bildande av naturreservat, kompletteringssådd på tidigare ängsmark, inventeringar av grönstrukturutnyttjande, kartläggning över grönstruktur och ekosystemtjänster samt tillgängliggörande av leder.

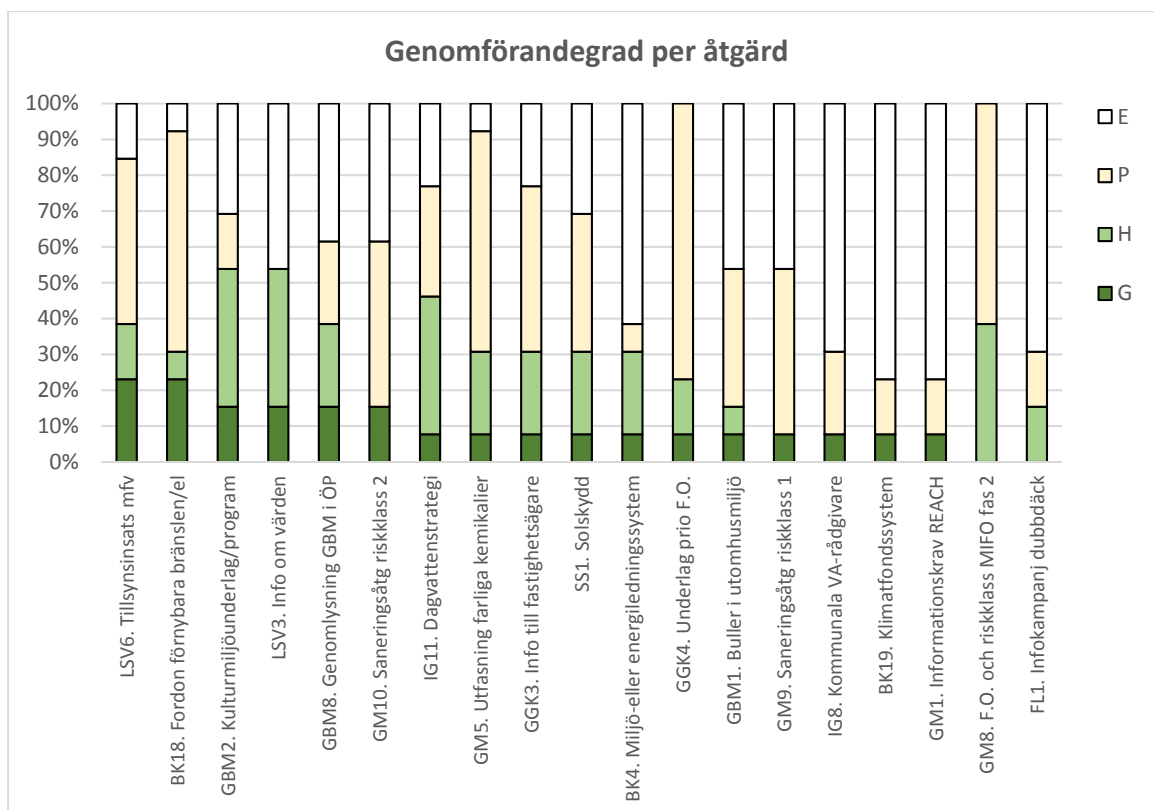
De åtgärder som flest ej har påbörjat är:

- Begränsad klimatpåverkan, åtgärd 19. Klimatrådets organisationer inför klimatfondsystem för resor i arbetet eller klimatkompenserar utsläppen.
Kommentar: En kommun har genomfört åtgärden, två har påbörjat och resten har inte påbörjat den.
- Giftfri miljö, åtgärd 1. Kontroll av informationskravet i Reach
Kommentar: En kommun har genomfört åtgärden, två har påbörjat och resten har inte påbörjat den. Jönköpings kommun har intervjuat privatpersoner och sammanställt resultatet i en rapport. I Vetlanda kommun har tillsyn på kemiska produkter med en ny märkning genomförts i cirka 30 butiker.

Figur 6a-b redovisar andelen kommuner i respektive bedömningsklass per åtgärd. Det innebär att om alla kommuner har genomfört en åtgärd så är 100 procent i klassen ”Genomförd”. Åtgärderna är sorterade i fallande genomförandegrad. Det innebär att den åtgärd som flest kommuner har genomfört står längst till vänster i figur 6a och att den åtgärd som minst andel kommuner genomfört står längst åt höger i figur 6b. Av de nitton åtgärder som har högst genomförandegrad ingår fem åtgärder i Minskad klimatpåverkan och sex åtgärder i Hälsans miljömål. Åtta åtgärder ingår i det senast antagna programmet Vattnets miljömål. I figur 6b redovisas åtgärder som enligt den viktade bedömningen är genomförda till cirka 23 procent eller mindre. Här finns flera av åtgärderna i Hälsans miljömål men också ett antal i de två övriga programmen.

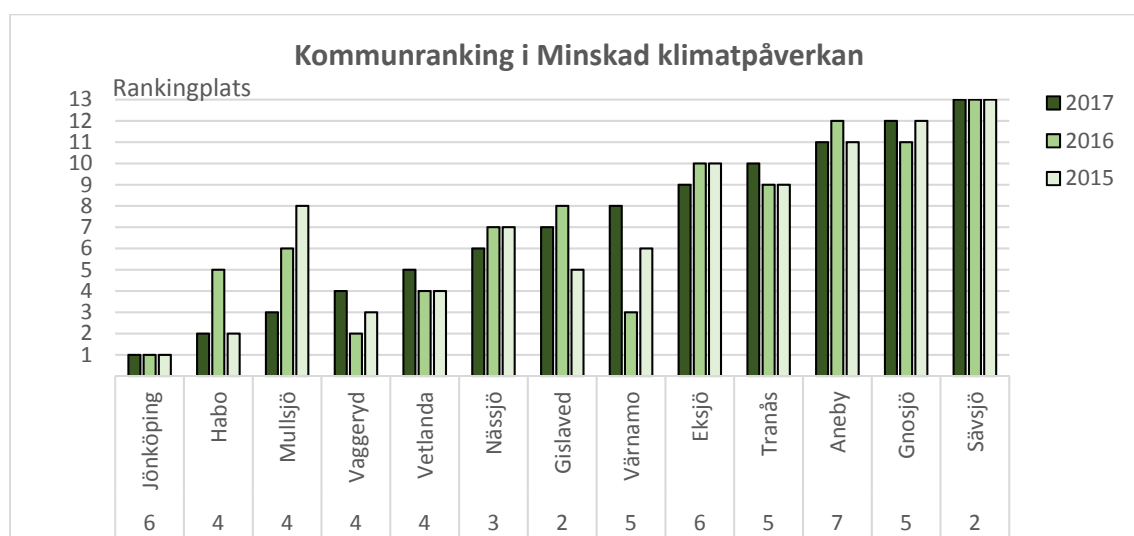
Figur 6a. Diagrammet visar andelen kommuner i respektive bedömningsklass. Åtgärderna är sorterade på andelen genomförda åtgärder inom Minskad klimatpåverkan, Hälsans miljömål och Vattnets miljömål.

Figur 6b. Diagrammet visar andelen kommuner i respektive bedömningsklass. Åtgärderna är sorterade på andelen genomförda åtgärder inom Minskad klimatpåverkan, Hälsans miljömål och Vattnets miljömål.

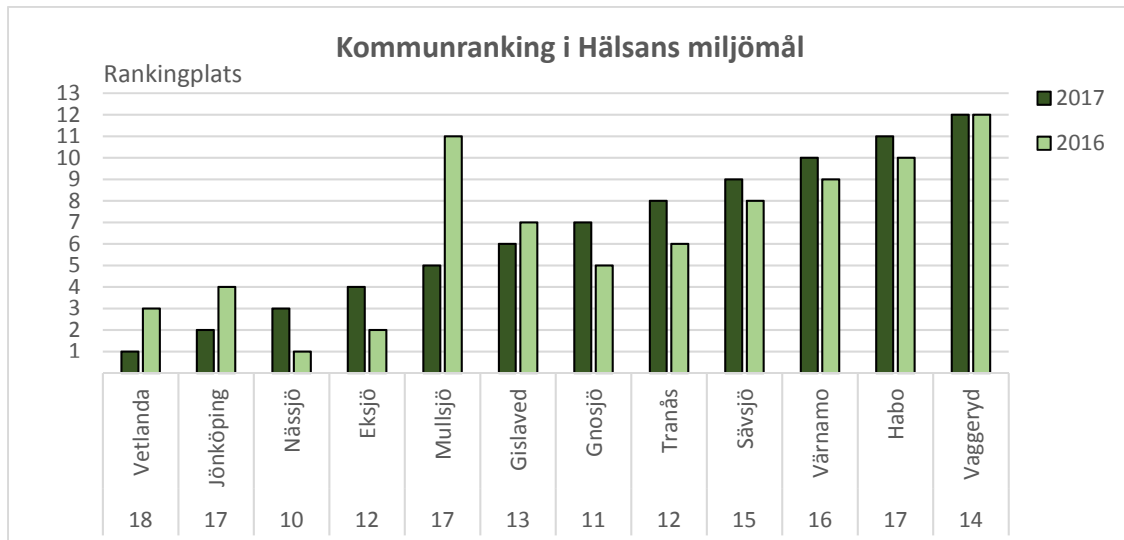
Kommunernas ranking år 2015–2017

Sedan åtgärdsprogrammen började gälla har de följts upp varje år. Som längst går kommunernas resultat i förhållande till varandra att följa från år 2015 inom Minskad klimatpåverkan (figur 7). Rankingen baseras på andelen genomförda åtaganden för respektive kommun och resulterar i rankingplats 1–13. En lägre siffra innebär alltså en högre ranking bland kommunerna. Inom Minskad klimatpåverkan har Jönköping konstant legat på första plats, medan Sävsjö hamnat sist. I figuren går att utläsa att Mullsjö kommun tagit ett kliv framåt jämfört med andra kommuner mellan åren 2015 och 2017. Tvärtom har Gislaved, Värnamo och Vaggeryds kommun exempelvis tappat fart i förhållande till de andra kommunerna.

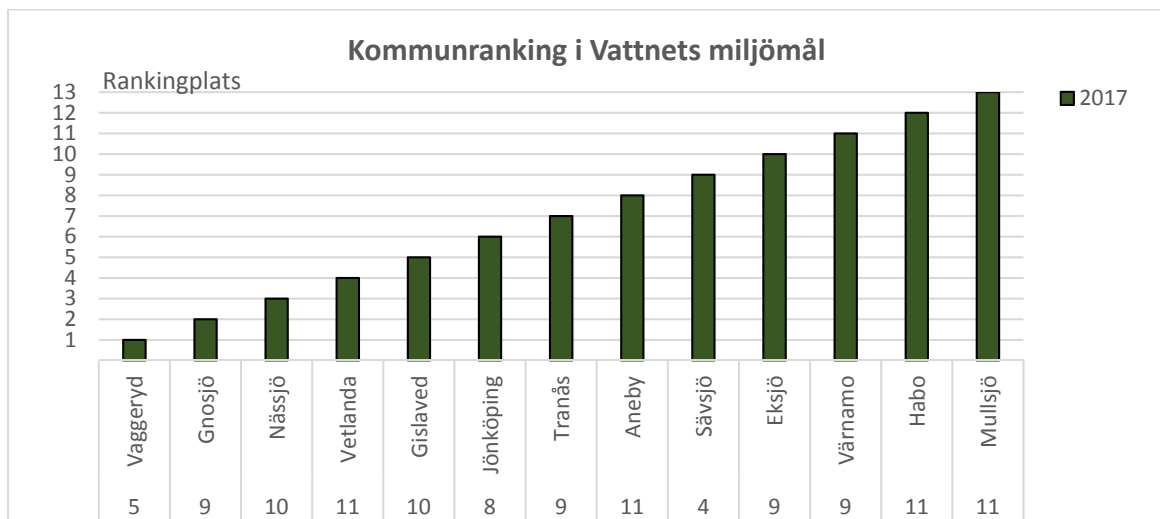
Figur 7. Diagrammet visar hur kommunerna har rört sig i ranking i förhållande till varandra med avseende på andel genomförda åtaganden av åtaganden inom Minskad klimatpåverkan. Siffrorna längst ner visar antalet åtaganden för respektive kommun.

Hälsans miljömål har följts upp i två år och under denna tid har Vetlanda, Jönköping och Nässjö kommun legat först sett till genomförandegraden av åtagandena (figur 8). Vaggeryd ligger på sista plats båda år. Mullsjö är den kommun som förbättrat sig mest jämfört med andra kommuner. Aneby kommun har inte åtagit sig några åtgärder inom Hälsans miljömål och finns således inte med i figuren.

Figur 8. Diagrammet visar hur kommunerna har rört sig i ranking i förhållande till varandra med avseende på andel genomförda åtaganden inom Hälsans miljömål. Siffrorna längst ner visar antalet åtaganden för respektive kommun.

Eftersom det är första gången Vattnets miljömål följs upp syns bara den nuvarande rankingen bland kommunerna i figur 9. Vaggeryds kommun ligger först och därefter kommer Gnosjö och Nässjö kommuner. På de sista platserna syns Habo och Mullsjö kommuner.

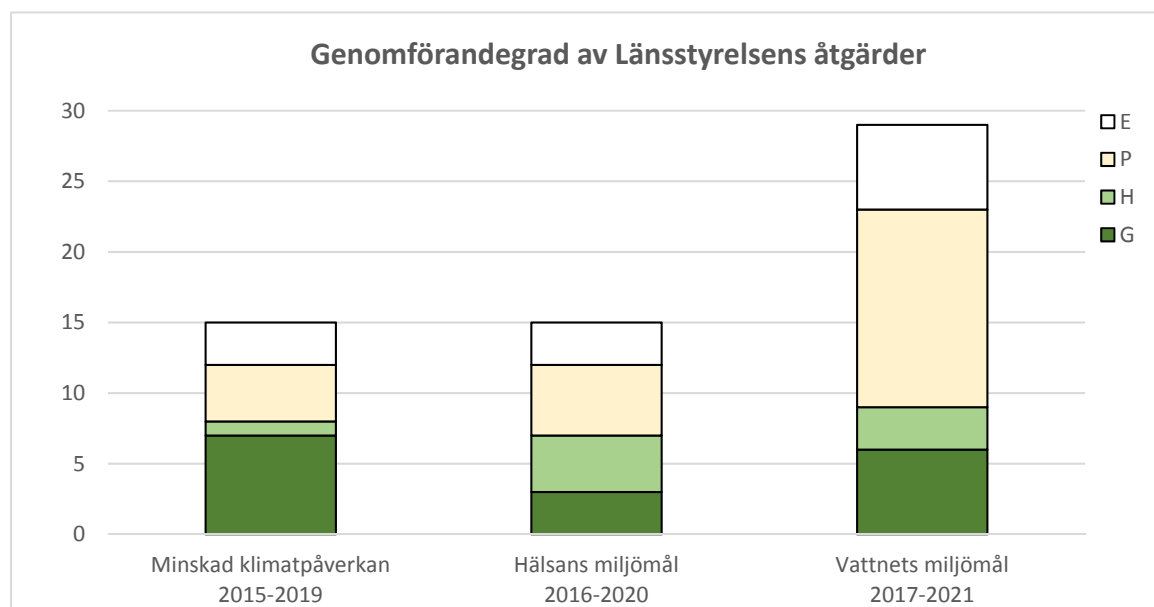

Figur 9. Diagrammet visar hur kommunerna har rört sig i ranking i förhållande till varandra med avseende på andel genomförda åtaganden inom Vattnets miljömål. Siffrorna längst ner visar antalet åtaganden för respektive kommun.

Länsstyrelsens resultat

Länsstyrelsen är ansvarig eller delaktig aktör i totalt 59 åtgärder i 2017 års uppföljning. Av dessa ingår 15 åtgärder i Åtgärdsprogrammet för Minskad klimatpåverkan, 15 i Hälsans miljömål och 29 i Vattnets miljömål (figur 10).

Figur 10. Figuren visar Länsstyrelsens antal åtgärder i respektive genomförandeklass uppdelat per program.

Genomförandegraden är högst (47 procent) inom Minskad klimatpåverkan med sju genomförda åtgärder. För Hälsans miljömål och Vattnets miljömål har Länsstyrelsen genomfört tre (20 procent) respektive sex (21 procent) åtgärder. Ungefär lika stor andel åtgärder har påbörjats eller kommit längre inom alla tre åtgärdsprogram, även om andelen åtgärder som är genomförda eller till hälften genomförda är större i de åtgärdsprogram som varit igång längst.

Övriga aktörers resultat

Aktörer utanför Länsstyrelsen och kommunerna är ansvariga för eller delaktiga i 24 av åtgärdena som ingår i 2017 års enkät. Antalet aktörer som deltar i åtgärdena och som svarat är elva stycken.

Inom Minskad klimatpåverkan följdes tio åtgärder upp där sex aktörer är inblandade i åtgärdena. Utöver dessa finns tio åtgärder där flertalet aktörer inom Klimatrådet är delaktiga och där uppföljningen ännu inte är klar och därmed inte ingår i denna rapport. Energikontor Norra Småland står för flest antal åtgärder medan övriga aktörer är involverade i en åtgärd var inom Minskad klimatpåverkan.

Inom Hälsans miljömål är de tre aktörer som ingått i uppföljningen Jönköpings läns Luftvårdsförbund, Miljösamverkan Jönköpings län och Region Jönköpings län.

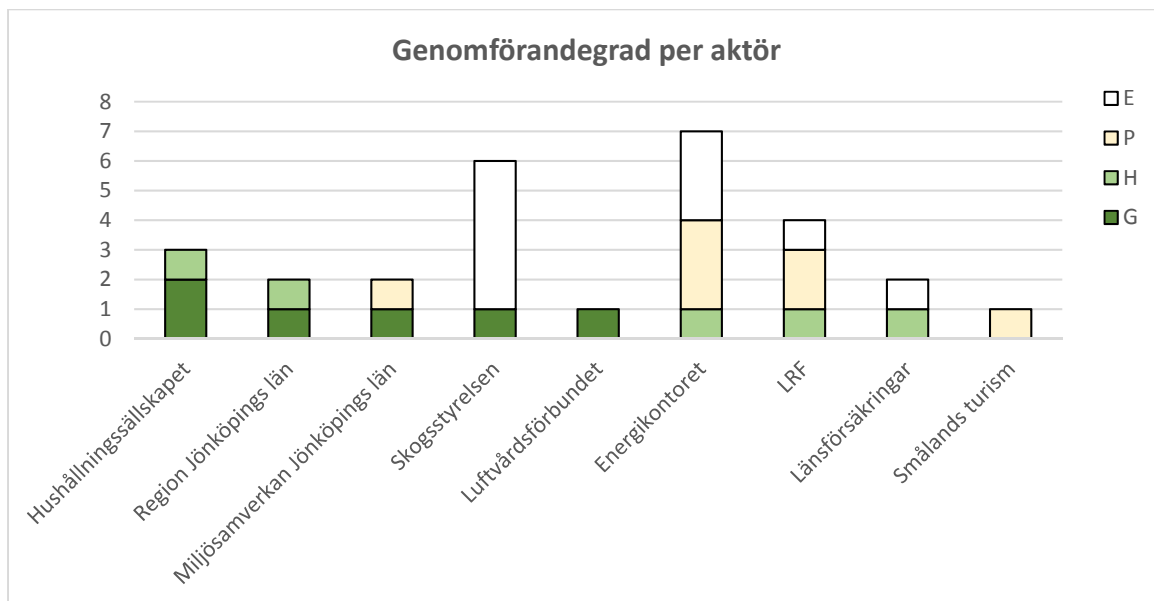
Inom Vattnets miljömål följdes elva åtgärder upp där fem övriga aktörer ingår. Flest åtgärder står Skogsstyrelsen (fem stycken) och LRF (fyra stycken) för medan Hushållningssällskapet och Miljösamverkan Jönköpings län är involverade i två åtgärder och Smålands turism är involverade i en åtgärd.

Tabell 5. Sammanställning av övriga aktörers bedömning av åtgärder

		Energikontoret	Hushållningssällskapet	LRF	Luftvårdsförbundet	Länsförsäkringar	Miljösamverkan Jönköpings län	Region Jönköpings län	Skogsstyrelsen	Smålands turism
Minskad klimatpåverkan 2015 - 2019	Begränsad klimatpåverkan									
	1. Fastighetsforum - verktygslåda för energieffektivisering	P								
	2. Stöd och utbildning om energi- och klimatfrågor till pedagoger	E								
	3. Klimatrådets klimatskola					H				
	6. Nätverk för stöd till miljö- och klimatombud	E								
	7. Främjande av biogasutveckling och ökad utsortering av matavfall	H						H		
	8. Utveckling av fjärrvärme och närvärme	P								
	10. Öka kunskapen om olika förnybara energilösningar	P								
	11. Utveckla funktion för biobränsle	E								
	15. Rådgivning skog och klimat		G	G						G
	17. Energideklaration fordon							E		
Hälsans miljömål 2016-2020	Frisk luft									
	2. Fortsatt luftvårdssamverkan i länet				G					
	Giftfri miljö									
	3. Utreda förutsättningarna för att anställa en kemikaliestrateg							G		
	Skyddande ozonskikt									
1. Utbildning om rivningsavfall						P				
Vattnets miljömål 2017-2021	Bara naturlig försurning									
	2. Information om försurning och kalkning								E	
	5. Uppföljning av Skogsstyrelsens föreskrifter								E	
	Ingen övergödning									
	1. Greppa näringen			P						
	3. Information om ny teknik inom jordbruksområdet		G	G						
	4. Åtgärdsgrupper bildas i länet			P						
	6. Tillsynsvägledning enskilda avlopp						G			
	Levande sjöar och vattendrag									
	1. Demonstrationsområde								E	
	2. Åtgärder i vattendrag - utbildning för markägare								E	
4. Utveckling av lokalt fiskearbete									P	
7. Vattenhänsyn för entreprenörer		H	E							
8. Vattenutbildning på berörda gymnasieskolor								E		
										år 1
										år 2
										år 3

Genomförandegrad per aktör

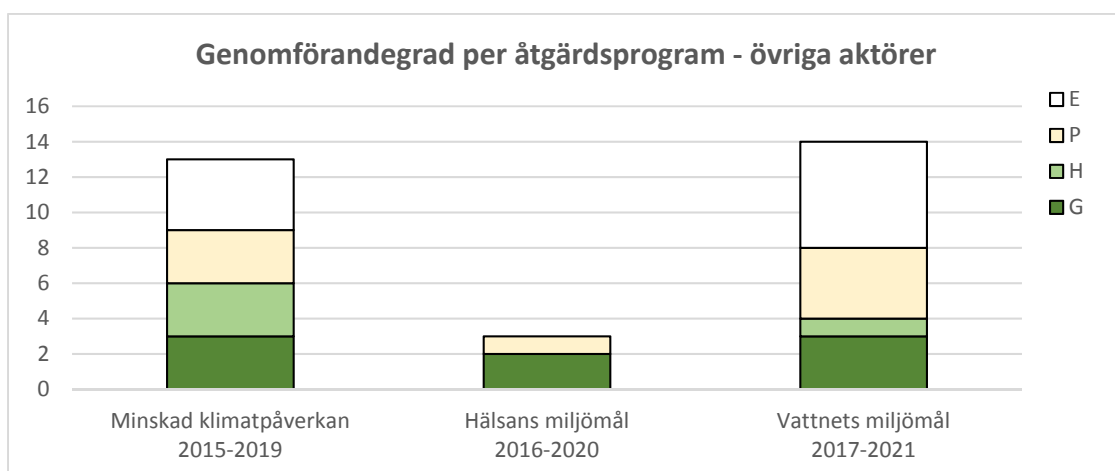
Antalet åtgärder som aktörerna ingår i varierar till stor del. Flest antal åtgärder (7 stycken) är Energikontoret Norra Småland involverad i, medan tre aktörer endast är involverade i en åtgärd (Luftvårdsförbundet, Smålands turism och Ocab). Diagrammet är sorterat efter den aktör som har högst andel genomförda åtaganden till den aktör som har minst andel genomförda åtaganden.

Figur 11. Diagrammet visar antalet åtgärder inom Minskad klimatpåverkan, Hälsans miljömål och Vattnets miljömål i respektive genomförandeklass per aktör.

Genomförandegrad per åtgärdsprogram

Figur 12 visar genomförandegraden av de tre åtgärdsprogrammen. Aktörerna har flest åtgärder inom Vattnets miljömål och minst antal åtgärder inom Hälsans miljömål. Flest antal åtgärder är åtminstone påbörjade inom Minskad klimatpåverkan. Samtidigt har ungefär lika många åtgärder genomförts inom de tre åtgärdsprogrammen (två till tre stycken).

Figur 12. Diagrammet visar antalet åtgärder för aktörerna i respektive genomförandeklass uppdelat per program.

Del 2. Uppföljning av åtgärdsprogrammet Anpassning till ett förändrat klimat

Sammanfattning

Åtgärdsprogrammet Anpassning till ett förändrat klimat, reviderat år 2017 kan sammanfattas i en samlad resultatbild. Av Länsstyrelsens 36 åtgärder är 33 minst påbörjade, och för kommunernas 21 åtgärder är det viktade resultatet att alla åtgärder är minst påbörjade. För de sex åtgärder där övriga aktörer är inblandade är fem minst påbörjade. Då det endast är två år kvar på programperioden ses detta samlade resultat för år 2017 som gott.

Av de 21 åtgärder som ingick i 2017 års uppföljning är det Vetlanda kommun som har genomfört flest åtgärder (17 stycken), följt av Nässjö kommun (14 stycken) samt Gnosjö kommun (13 stycken), (figur 15). Kommunernas bedömning av respektive åtgärd viktas till en samlad bedömning. Viktningen visar att två åtgärder (10 procent) är bedömda som genomförda, medan elva åtgärder (52 procent) är bedömda som ”Halvvägs” och åtta åtgärder (38 procent) som ”Påbörjade” (figur 14).

Genomförandegraden varierar mellan 14 och 81 procent (figur 7). Åtgärdsarbetet har emellertid kommit igång i alla kommuner och för minst 40 procent av åtgärderna är arbetet påbörjat (figur 15 samt tabell 6).

Inledning

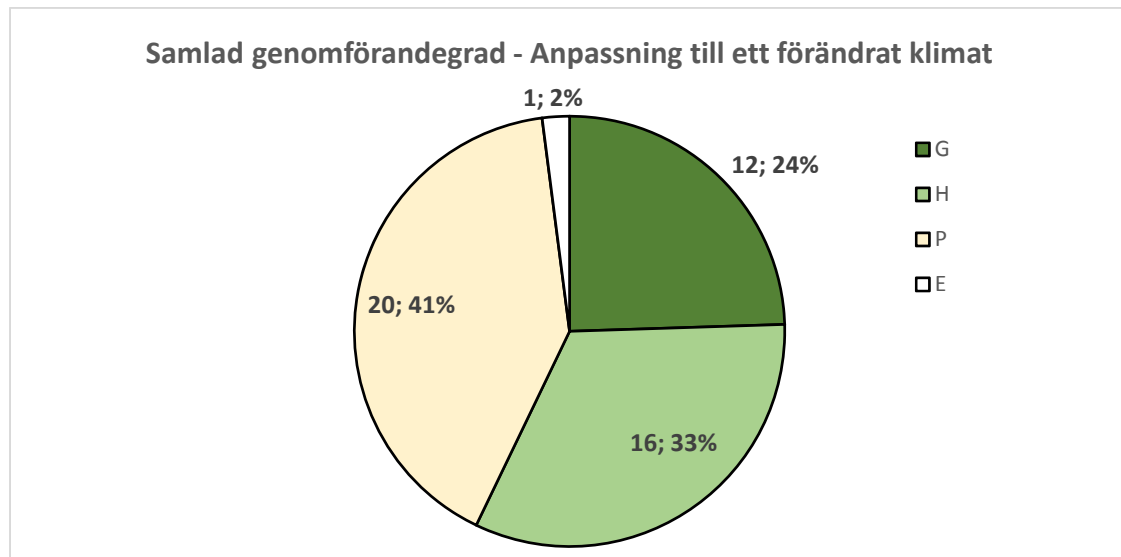
Länsstyrelsen i Jönköpings län har tillsammans med länets aktörer tagit fram ett åtgärdsprogram för klimatanpassning. Åtgärdsprogrammet genomgick en halvtidsavstämning år 2017 som innebar justeringar av många åtgärder:

- **Anpassning till ett förändrat klimat 2015–2019, Reviderat 2017.** (meddelande 2017:17).

Uppföljningen av Anpassning till ett förändrat klimat följer samma bedömningsskala som för åtgärdsprogrammen för miljömålen, se del 1 i denna rapport.

Samlat resultat

Åtgärdsprogrammet Anpassning till ett förändrat klimat kan sammanfattas i en samlad resultatbild (figur 13). Av Länsstyrelsen 36 åtgärder är 33 minst påbörjade, och för kommunernas 21 åtgärder är det viktade resultatet att alla 21 är minst påbörjade. För de 6 åtgärderna där externa aktörer har huvudansvar är 5 minst påbörjade. Då det endast är två år kvar på programperioden ses detta samlade resultat för år 2017 som gott.

Figur 13. Figuren visar antalet och andelen åtgärder i respektive genomförandeklass inom åtgärdsprogrammet Anpassning till ett förändrat klimat.

Eftersom många åtgärder justerades i samband med den halvtidsavstämning som genomfördes år 2017 går det inte att göra en jämförelse mellan åtgärdernas genomförandegrad år 2017 och år 2016. I tabell 5 syns 2017 års samlade bedömning för varje åtgärd inom åtgärdsprogrammet.

Tabell 6. Samlad bedömning för åtgärderna inom Anpassning till ett förändrat klimat

2017		2017	
1. Bedömning av konsekvenser för framtida regnmängder vid nybyggnation	H	26. Beakta klimatförändr vid samråd, prövning och anmälan av mfv	H
2. Lyfta klimatanp.aspekter i vattenförsörjnings-/beredskapsplaner för dricksvatten	H	27. Utredning F.O, förändrad spridningsbild Lst	G
3. Klimatförändringarnas förutsättningar för vägtrummor	P	28. Utredning F.O spridningsrisk kommuner	G
4. Bedömning av konsekvenser för framtida regnmängder vid höjdsättning av järnvägar	G	30. Rådgivning lantbrukare	P
5. Samtalsstöd till Jönköping Airport	P	31a. Riskanalys sjöar och vattendrags känslighet för påverkan av klimatförändr.	G
7. Kartläggning av vattenuttag i länet	G	31b. Beakta klimatförändr vid tillståndsprövning av vattenbruk och utsättning av fisk	H
8. Analys av översvämningsbara marker	H	31c. Förmedla kunskap om främmande arter, sjukdomar och parasiter	P
9. Bedömning av rek. lägsta/högsta flöden och nivåer i Emån	G	33. Komplettera MÖV för att förstärka uppföljning av klimatförändringarnas effekter	G
10. Handlingsplan för vattenutnyttjande vid torra	P	34. Grön handlingsplan innehåller klimatanp-åtgärder	H
11. Information till dammägare i säkerhetsklass A-C	G	35. Info risken för spridning av främmande arter i fångenskap	P
12. Kartläggning och utredning prioriterade dammar som kan orsaka problem för större vägar	P	36. Bedömning av behov av vattendragsrestaurering	P
13. Hänsyn till framtida flöden i omprövning av vattendomar vid ombyggnation av dammar	P	37. Infobroschyr om förvaltningsåtgärder av byggnadsminnen	G
14a. Beakta klimatförändringarna vid revidering av vattenförsörjningsplanerna	P	38. Klimatförändr beaktas i regionala miljömålsåtgärdsprogram	P
14b. Beredskapsplaner för dricksvattenhantering	H	39. Framtagande strategi och åtgärder för att öka skydd vid värmebölja	P
15. Beakta klimatförändringarna vid revidering av VA-planer	H	40. Utbildning för frivilliga fastighetsägare, skydd för skyfall och värmebölja	E
16. Info om klimatförändr. inverkan på dricksvatten till innehavare av enskilda brunnar, vattentäkter	H	41. Samverkan vårdplatser och vård i hemmet för att öka beredskap för värmebölja	P
17a. Inventering riskområden (ras, skred, översvämning, höga grundvattennivåer) i framtiden	H	42. Beakta klimatförändr i risk- och sårbarhetsanalyser	H
17b. Översyn av beslutade DP som ej bebyggts	P	43. Risk- och sårbarhetsarbete för att öka förmågan att hantera torra	P
18. Info om klimatanp. åtg. vid nybyggnation	H	44. LONA-projekt beaktar klimatanpassning	H
20. Identifiera och genomföra upplägg av kommuners klimatanpassningsarbete	H	45. Klimatanp i relation till viltförvaltning och skogsbruk	P
21. Info om klimatanp åtg till privata villaägare	G	46. Lyfta in klimatanp vid revidering av skötselplaner	P
22. Åtg som bidrar till dagvattenhantering	G	47. Funktionella kantzoner längs naturreservatsgränser	P
23. Regional arb.grupp för dagvattenhantering	G	48. Öka vattenmagasiner och buffertförmåga i skyddade skogar, våtmarker och vattendrag	P
24. Beakta klimatförändr i kommunala dagvattenstrategier	P	49. Integrera klimatanp i intern verksamhet	H
25. Tillsynsprojekt klimatförändr i mfv	H		

Kommunernas resultat

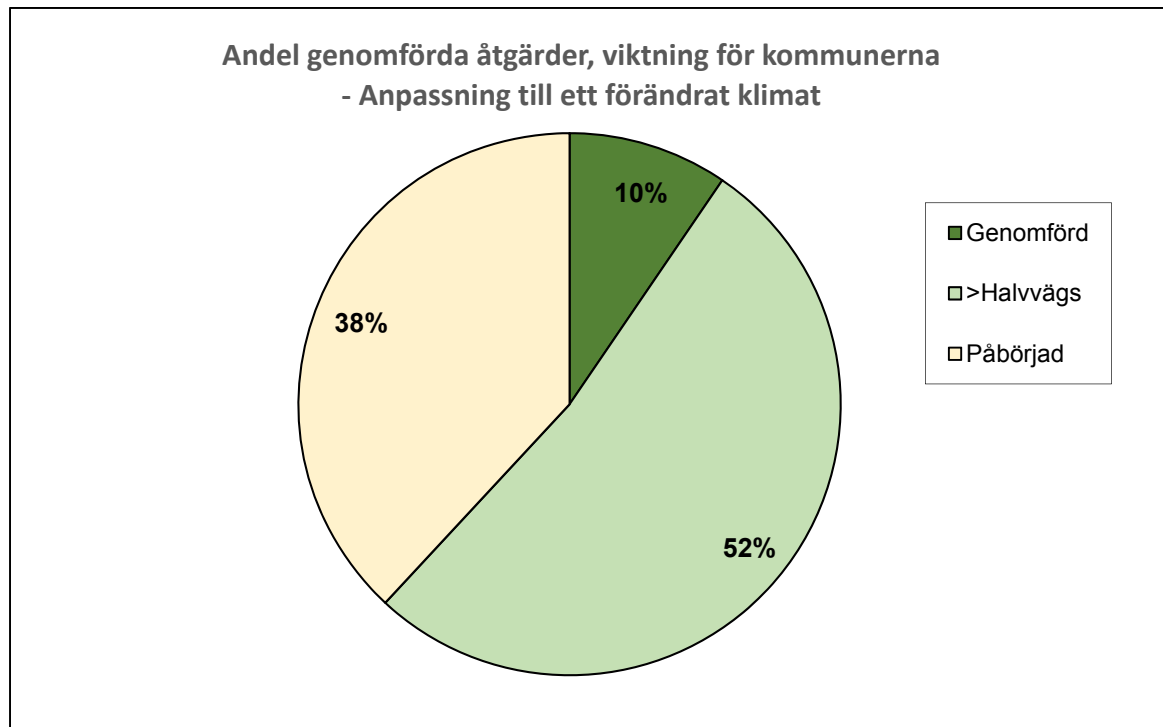
Bedömning av åtgärdernas genomförandegrad

Kommunerna i länet är ansvariga eller delaktiga aktörer för 23 av åtgärderna i åtgärdsprogrammet. I sammanställningen nedan ingår 21 av dessa. Resterande två ingår inte eftersom andra aktörer har det huvudsakliga ansvaret och kommunerna endast har en begränsad roll. De åtgärder som inte ingår i sammanställningen listas i bilaga 2. Samtliga 13 kommuner i länet har besvarat enkäten.

Tabell 7. Sammanställning av kommunernas åtgärdsbedömning.

	Aneby	Eksjö	Gislaved	Gnosjö	Habo	Jönköping	Mullsjö	Nässjö	Sävsjö	Tranås	Vaggeryd	Vetlanda	Värnamo	Viktring
Anpassning till ett förändrat klimat														
1. Konsekvenser för framtida regnmängder vid nybyggnation	G	G	H	G	G	P	P	H	P	P	P	G	G	H
2. Vattenförsörjnings-/beredskapsplaner för dricksvatten	H	G	H	G	G	H	P	G	P	H	G	G	H	H
13. Framtida flöden: omprövn vattendomar (ombyggnation av dammar)	ER	E	G	G	G	H	G	E	ER	E	E	G	G	H
14a. Beakta klimatförändr vid revidering av vattenförsörjningsplanerna	P	G	H	H	E	P	E	G	G	P	G	G	E	P
14b. Beredskapsplaner för dricksvattenhantering	P	H	G	G	E	G	P	G	G	P	E	H	G	H
15. Beakta klimatförändringarna vid revidering av VA-planer	P	G	G	G	E	P	E	G	G	H	G	P	H	H
16. Info inverkan på dricksvatten (enskilda brunnar, vattentäkter)	G	P	G	G	P	E	H	G	G	E	G	G	E	H
17a. Inventering riskområden (ras, skred, översvämning, grundvatten)	H	H	H	G	G	P	P	G	P	G	H	G	P	H
17b. Översyn av beslutade DP som ej bebyggts	H	E	E	G	E	E	P	E	P	G	E	G	E	P
18. Info om klimatanp. åtg. vid nybyggnation	E	H	P	H	E	G	P	P	G	G	H	G	G	H
20. Identifiera och genomföra upplägg av kommuners klimatanp. arbete	P	H	P	G	H	P	H	G	G	H	G	G	G	H
22. Åtg som bidrar till dagvattenhantering	P	G	H	G	G	P	G	G	G	G	P	G	H	G
24. Beakta klimatförändr i kommunala dagvattenstrategier	P	H	P	P	E	P	E	G	G	G	P	G	H	P
25. Tillsynsprojekt klimatförändringar i mfv	G	E	E	H	P	P	E	E	ER	P	E	G	E	P
26. Beakta klimatförändr vid samråd, prövning och anmälan av mfv	G	P	E	G	E	P	E	G	E	G	G	G	G	H
28. Utredning F.O spridningsrisk kommuner	P	G	P	G	G	H	G	G	G	G	G	G	G	G
36. Bedömning av behov av vattendragsrestaurering	G	G	E	P	E	G	E	E	P	P	E	G	P	P
39. Framtagande strategi och åtgärder för att öka skydd vid värmebölja	P	G	E	H	G	H	H	G	P	H	P	H	E	P
41. Samverkan vårdplatser/vård i hemmet (öka beredskap värmebölja)	P	G	E	H	E	H	E	H	P	P	E	H	G	P
42. Beakta klimatförändr i risk- och sårbarhetsanalyser	G	G	G	G	H	G	P	G	P	G	P	G	P	H
43. Risk- och sårbarhetsarbete för att öka förmågan att hantera torka	E	G	P	H	E	G	P	G	P	E	P	G	P	P

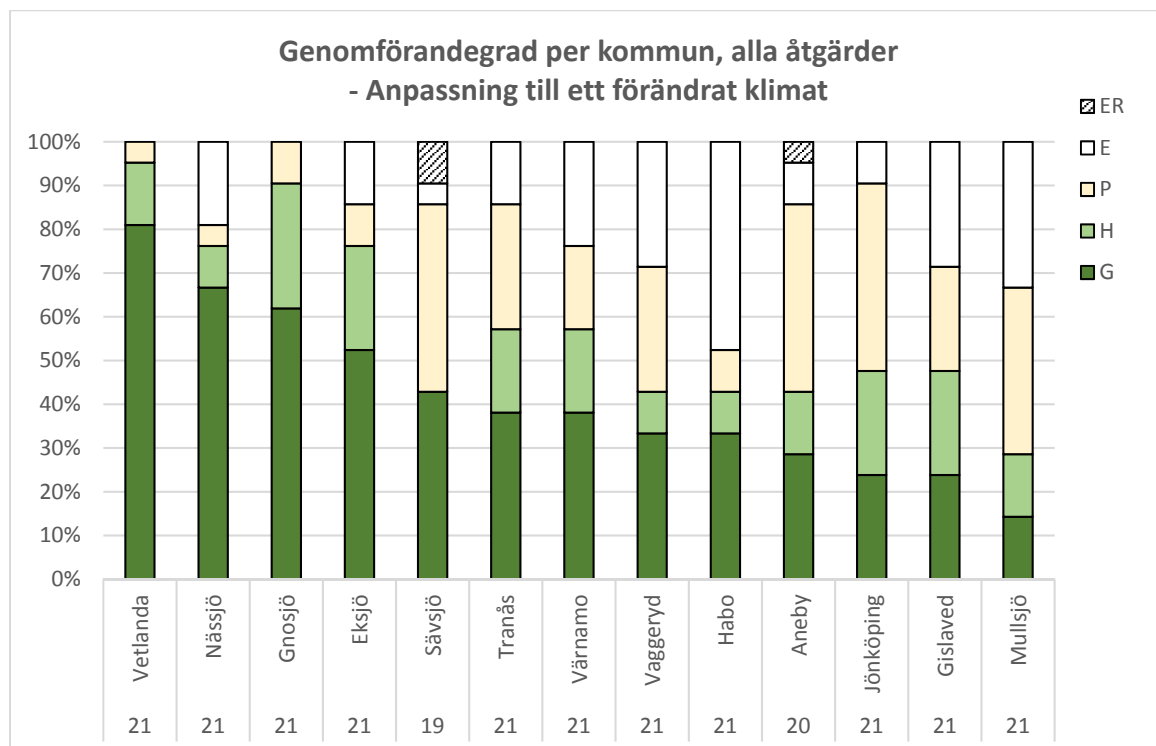
Den viktade bedömningen av de 21 åtgärderna visar att 10 procent av åtgärderna är genomförda eller i löpande verksamhet, 52 procent bedöms vara ”Genomförda till mer än hälften” och 38 procent bedöms vara ”Påbörjade” (figur 14).

Figur 14. Resultatet av den viktade bedömningen för de 21 åtgärderna inom Anpassning till ett förändrat klimat. Samtliga bedömningar har viktats enligt tabell 1 för att få fram en gemensam bedömning för kommunerna.

Genomförandegrad per kommun

Figur 15 visar andelen åtgärder i respektive genomförandeklass per kommun. Diagrammet är sorterat efter den kommun som har högst andel genomförda åtgärder till den kommun som har minst andel genomförda åtgärder.

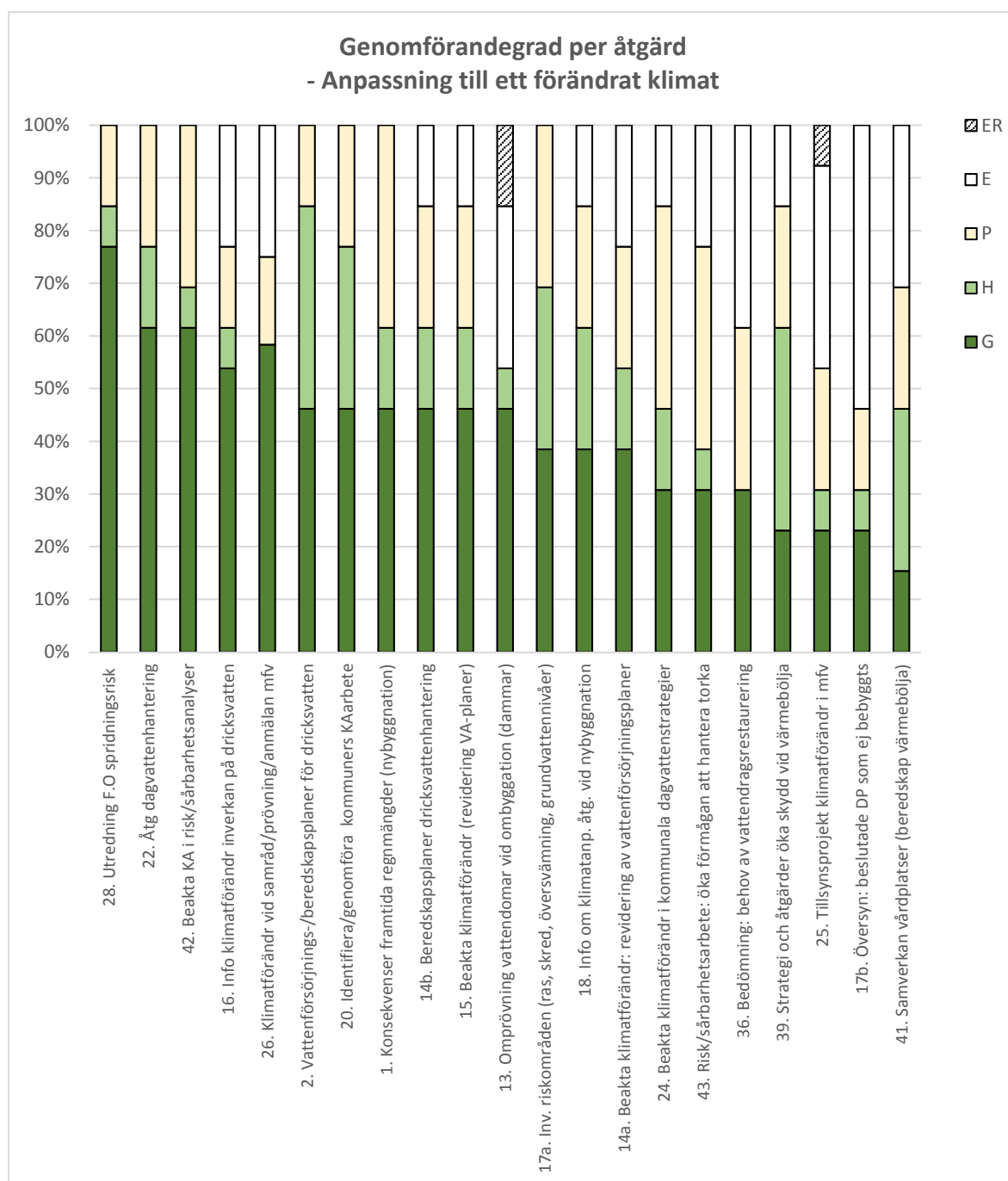

Figur 15. Figuren visar andelen åtgärder i respektive genomförandeklass per kommun. Kommunerna är sorterade i fallande genomförandegrad. Siffran längst ner visar hur många av de 21 åtgärderna som är relevanta för kommunen.

I figur 15 ser man att alla tretton kommuner har genomfört åtgärdsarbetet för över tio procent av åtgärderna. De som har flest genomförda åtgärder är Vetlanda och Nässjö kommuner med 17 respektive 14 genomförda åtgärder, följt av Gnosjö kommun med 13 genomförda åtgärder. Ser man istället till hur åtgärdsarbetet har påbörjats i, oavsett genomförandegrad (det vill säga ”Genomförd”, ”Halvvägs” och ”Påbörjad”), är det Vetlanda kommun som kommer på en första plats följt av Gnosjö och Jönköpings kommuner. Den som har minst andel ”Genomförda” åtgärder är Mullsjö kommun (3 stycken) och de som har högst andel ”Ej påbörjade” åtgärder är Habo och Mullsjö kommuner.

Genomförandegrad per åtgärd

Figur 16 redovisar andelen kommuner i respektive bedömningsklass per åtgärd. Det innebär att om alla kommuner har genomfört en åtgärd så är 100 procent i klassen ”Genomförd”. Åtgärderna är sorterade i fallande genomförandegrad. Det innebär att den åtgärd som flest har genomfört står längst till vänster och att den åtgärd som minst andel genomfört står längst åt höger. Åtgärdernas namn framgår av tabell 6.

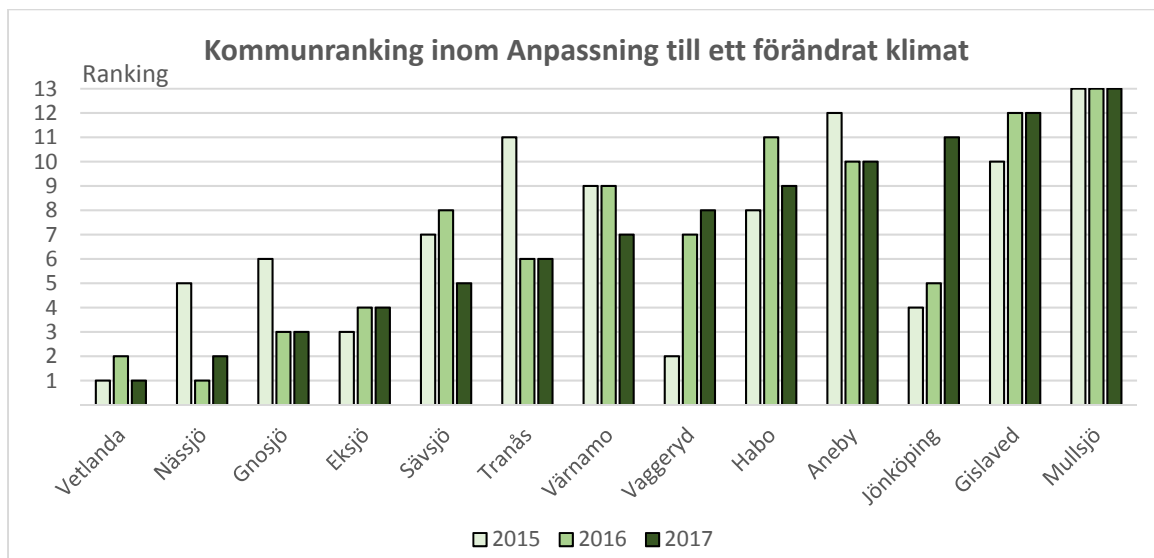

Figur 16. Diagrammet visar andelen kommuner i respektive bedömningsklass inom Anpassning till ett förändrat klimat. Åtgärderna är sorterade på andelen genomförda åtgärder.

Av åtgärderna som har högst genomförandegrad handlar en del om information och att ta fram underlag, planer och liknande. Ytterligare andra åtgärder med hög genomförandegrad handlar om att åtgärderna omfattas i ett tema (exempelvis översvämning) som länge varit ett prioriterat område inom klimatanpassningsarbetet. Därmed finns det redan framtagna planeringsunderlag att arbeta med.

Kommunranking

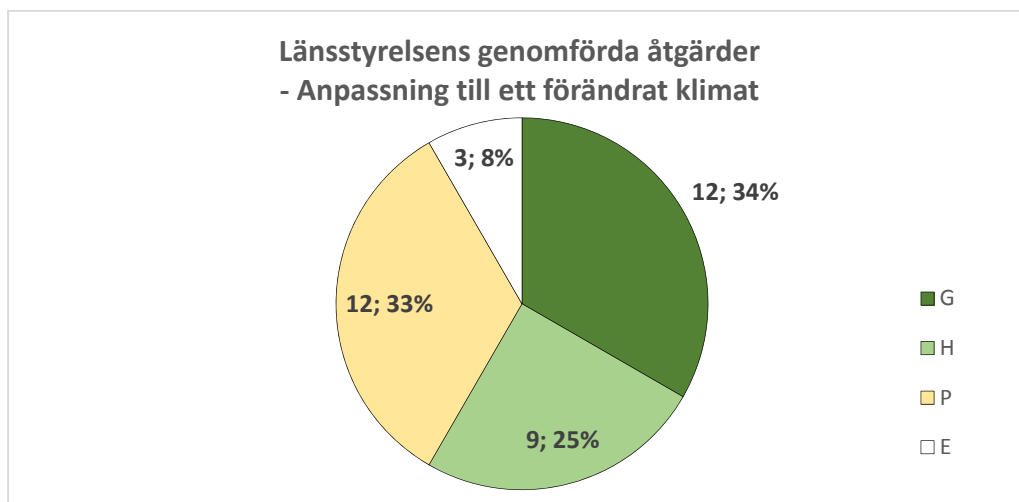
Sedan åtgärdsprogrammet började gälla har det följts upp varje år. Det innebär att kommunernas resultat kan följas från år 2015 och framåt (figur 17). Vetlanda och Nässjö har under åren delat förstaplatsen mellan sig, medan Mullsjö tagit sistaplatsen. I figuren går att utläsa att både Tranås och Gnosjö tagit ett kliv framåt i sitt klimatanpassningsarbete mellan åren 2015 och 2017. Å andra sidan har både Jönköping och Vaggeryds kommun tappat fart i förhållande till de andra kommunerna.

Figur 17. Diagrammet visar hur kommunerna har rört sig i ranking i förhållande till varandra med avseende på genomförandegrad de tre senaste åren inom Anpassning till ett förändrat klimat.

Länsstyrelsens resultat

Länsstyrelsen har huvudansvar för 36 åtgärder, varav 33 stycken är minst påbörjade (figur 18). Av de 36 åtgärderna är 12 stycken genomförda eller ingår i löpande verksamhet (34 %), 9 stycken har kommit halvvägs (25 %) och 12 stycken är påbörjade (33 %). Det är endast tre åtgärder som inte är påbörjade.

Figur 18. Figuren visar antalet och andelen åtgärder i respektive genomförandeklass för Länsstyrelsen inom Anpassning till ett förändrat klimat.

Övriga aktörers resultat

Aktörer utanför Länsstyrelsen och kommunerna är ansvariga för eller delaktiga i sex av åtgärderna i åtgärdsprogrammet Anpassning till ett förändrat klimat. De fyra aktörer som ansvarar för dessa sex åtgärder är Länsförsäkringar, Region Jönköpings län, Ocab och Trafikverket. Tre av åtgärderna har bedömts som mer än halvvägs komna, två som påbörjade och endast en som ej påbörjad.

Tabell 8. Sammanställning av övriga aktörers åtgärder

Anpassning till ett förändrat klimat	Länsförsäkringar	Region Jönköpings län	Ocab	Trafikverket
1. Bedömning av konsekvenser för framtida regnmängder vid nybyggnation				P
3. Klimatförändringarnas förutsättningar för vägtrummor				H
12. Kartläggning och utredning prioriterade dammar som kan påverka större vägar				H
40. Utbildning för frivilliga fastighetsägare, skydd för skyfall och värmebölja	E		E	
41. Samverkan vårdplatser och vård i hemmet för att öka beredskap för värmebölja		P		
43. Risk- och sårbarhetsarbete för att öka förmågan att hantera torka		H		

Bilaga 1. Klimatanpassningsåtgärder som ej var med i enkäten till kommunerna

Åtgärd	Motivering till att den inte är med i enkäten
Åtgärd 23: Länsstyrelsen sammankallar en regional arbetsgrupp som tar fram gemensamma riktlinjer och rekommendationer för dagvattenhantering i ett förändrat klimat.	Kommunen ej huvudaktör. Färdigställdes 2015.
Åtgärd 37: Länsstyrelsen sammanställer en informationsbroschyr om byggnadsminnen med tips på förvaltningsåtgärder utifrån förändrade förutsättningar som klimatet medför. Denna distribueras i samverkan med kommuner till byggnadsminnesinnehavare och andra förvaltare av värdefulla byggnader.	Kommunen ej huvudaktör. Färdigställd 2015.

A blank sheet of lined paper with horizontal ruling lines spaced evenly down the page.

A blank sheet of lined paper with horizontal ruling lines spaced evenly down the page.

A blank sheet of lined paper with horizontal ruling lines spaced evenly down the page.

Länsstyrelsen
i Jönköpings län